

Täysistunto

Tiistai 18.4.2017 klo 14.00—16.24

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 16.24.

Puhetta johti puhemies Maria Lohela (14.00—16.24).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 12.4.2017 antanut hallituksen esityksen HE 36/2017 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikosasioita koskevaa eurooppalaista tutkintamääräystä koskevan direktiivin täytäntöönpanosta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 29/2017 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

14.02 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa puheenjohtaja! Tämä kokonaisuudistus ja tarkennus on hyvin merkittävä ja [Hälinää — Puhemies koputtaa] sellainen asia, joka vaatii laajaa käsittelyä, niin kuin tässä nyt on ajateltu, ja olisinkin toivonut, että oikeusministeri olisi tämän esitellyt, koska tämä on niin merkittävä asia.

Se, mikä tässä nyt hieman ihmetyttää, on se, että tässä on ajateltu, että direktiivi pantaisiin voimaan jo 21. päivä toukokuuta 2017, ja kun tässä kuitenkin on kaikki käsittely vielä kesken, niin on todennäköistä, että näin ei tule tapahtumaan.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys kokonaisuudessaan on luokaltaan sitä luokkaa, että toivoisin, että tässä olisi enemmän aikaa tälle.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työntekijöiden lähettämisestä annetun lain 7 §:n ja 35 §:n 1 momentin 1 kohdan voimaannpanosta

Hallituksen esitys HE 34/2017 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi merityösopimuslain sekä yhteistoiminnasta suomalaisissa ja yhteisönläajuisissa yritysryhmissä annetun lain 41 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 35/2017 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi puolustusvoimista annetun lain 47 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 30/2017 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään puolustusvaliokuntaan.

Keskustelu

14.03 Puolustusministeri Jussi Niinistö (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Julkisten alojen eläkelaki tuli voimaan kuluva vuoden alusta. Lain mukaan eläkkeelle siirtymistä myöhennetään vuoden 2018 alusta kolmella kuukaudella jokaisena vuonna vuoteen 2025 asti. Tällä saavutetaan kahden vuoden myöhentäminen eläkkeelle siirtymisessä kahdeksan vuoden aikana. Eläkeiän nostaminen kahdella vuodella osana julkisten alojen eläkeuudistusta ei ollut puolustushallinnon tahto tai tavoite, sillä se vaikeuttaa ammattireservin kartuttamista, mutta näissä oloissa näillä on mentävä.

Julkisten alojen eläkelaki määrittää, milloin virkamiehellä ja työntekijällä alkaa oikeus eläkkeeseen. Sitä vastoin eroamisikä määrittää sen ajankohdan, jolloin virkamiehen tai työntekijän tulee erota palveluksestaan. Puolustusvoimien virkamiesten ja työntekijöiden osalta eroamisikästä säädetään Puolustusvoimista annetussa laissa, jota siis parhaillaan lähetekeskustelussa olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi.

Virkamiehen ja työntekijän palvelussuhde Puolustusvoimiin päättyy viimeistään silloin, kun eroamisikä saavutetaan. Eläkeikästä säädetään julkisten alojen eläkelaisissa ja eroamisikästä laissa puolustusvoimista. Näiden kahden lain määräysten tulee olla yhtenevät. Jos Puolustusvoimien virkamiesten ja työntekijöiden eroamisikiä ei muutettaisi vastaamaan

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

julkisten alojen eläkelain eläkeiän myöhentymistä, niin silloin Puolustusvoimien virkamiehien ja työntekijöiden palvelussuhde päättyisi ennen eläkeiän saavuttamista ja näin ei syntyisi oikeutta vanhuuseläkkeeseen. Tämä uudistus onkin käytännössä tekninen, ja siinä muutetaan eroamisiät vastaamaan eläkeuudistuksen tavoitteita. Eroamisikien korottaminen koskee yhdenvertaisesti kaikkia henkilöstöryhmiä kenraalista kersanttiin ja asessorista asentajaan. Kaikkien eroamisikää korotetaan kolmella kuukaudella vuodessa kahdeksan vuoden aikana.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi puolustusministeriön toiveena esitän, että hallituksen esitys käsitellään kevätistuntokaudella. Näin Puolustusvoimien henkilöstö voi varmistua uudesta eroamisiästä riittävän varhaisessa vaiheessa. Erityisen tärkeä tämä on niiden henkilöiden osalta, joilla eroamis- ja eläkeikä saavutetaan vuoden 2018 alussa.

14.06 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Puolustusvoimista annettua lakia. Esityksen mukaan Puolustusvoimien virkojen eroamisikäsäännökset muutettaisiin vastaamaan julkisten alojen eläkelaisissa säädettyä eläkkeelle siirtymisen myöhentämistä. Valtiovarainministeriö on kirjeessään puolustusministeriölle ja sisäministeriölle pitänyt tärkeänä, että eläkeuudistus koskisi yhtäläisesti kaikkia valtion palveluksessa olevia henkilöstöryhmiä rajaamatta mitään ryhmää muutoksen ulkopuolelle. Yhdenvertaisuuden toteuttaminen edellyttää muutoksia aiempiin eroamisikäsännöksiin.

Viimeisin julkisten alojen eläkelaki tuli voimaan tämän vuoden alussa. Lain mukaan eläkkeelle siirtymistä myöhennetään vuodesta 2018 lukien kolmella kuukaudella vuotta kohden, kunnes vuonna 2025 on saavutettu kahden vuoden myöhennys eläkkeelle siirtymiseen. Siinä mielessä tämä lakiesitys on jatkumoa ja täydennystä laille. Esityksen mukaan Puolustusvoimista annetun lain eroamisikää koskevaa säännöstä tulisi muuttaa uudistusta vastaavasti. Esityksen mukaan Puolustusvoimien sotilasvirkojen eroamisikää korotettaisiin vastaavalla tavalla portaittain enintään 2 vuodella. Korottaminen on tietenkin perusteltua siksi, että muuten alin vanhuuseläkeikä nousee korkeammaksi kuin nykyinen eroamisikä, jolloin oikeutta vanhuuseläkkeeseen ei muodostuisi. Vastaavasta syystä myös lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä palvelevien eroamisikää tulisi korottaa. Ihan muistutuksena, että Puolustusvoimien ylimpien sotilasvirkojen osalta eroamisikä on muita sotilasvirkoja korkeampi, 60—63 vuotta. Muissa sotilasviroissa eroamisikä on 55 vuotta. Eroamisiät voivat tuntua matalilta, mutta sitä ne eivät ole. Itse pidän tärkeämpänä sitä, että ihminen pääsee eläkkeelle nuorena ja terveenä kuin vanhana ja rikkinäisenä.

Arvoisa puhemies! En pitänyt aikaisemminkaan tätä eläkeuudistusta sotilaiden osalta järkevänä ja olen edelleen erittäin kriittinen tätä esitystä kohtaan. Pidän eläkeuudistusta sotilaiden osalta huonona Suomen puolustuskyvylle sekä myös taloudelle. Edellinen eroamisikä oli toimivin ja kustannustehokkain tapa ylläpitää uskottavaa puolustusjärjestelmää. Nyt, kun järjestelmää muutetaan, on myös puolustusjärjestelmän perusteita tarkasteltava uudelleen. Edellisessä mallissa sotilaan jäädessä eläkkeelle hänelle määrättiin sijoituspaikka sodan ajan operatiivisesta johtajistosta. Nämä tehtävät ovat sellaisia, joita ei voi muulla tavoin hoitaa kuin ammattireservillä. Osaaminen näihin tehtäviin ei tule hetkessä vaan vuosien kokemuksella, ja ammattisotilaiden korvaaminen on erittäin haasteellista.

Kun sotilaiden eläkeikää nostettiin eläkeuudistuksen mukaisesti kahdella vuodella, arvioiden mukaan tulisi perustaa noin kuusisataa uutta virkaa. Siitä tulee lisäkustannuksia

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

noin 40 miljoonaa euroa joka vuosi. Mielestäni meillä ei ole tähän varaa, varsinkaan nyt, kun kaikesta pitäisi säästää.

Eläkeuudistuksessa ei ole mielestäni otettu tarpeeksi huomioon myöskään työnantajien ja sotilasjärjestöjen esittämää huomiota, että eläkeiän nosto heikentää Suomen puolustuskykyä. Toivottavasti olen asian suhteen täysin väärässä. Mielelläni kuulisin tästä uudistuksesta lisää arvon ministeriltä.

14.10 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Puolustusvoimissa on ministeri Niinistön johdolla käynnissä isoja uudistuksia. Uusiin uhkiin halutaan vastata paremmin ja muun muassa nopeuttaa reserviläisarmeijan toimivuutta erilaisissa kriisitilanteissa. Puolustusvaliokunta tästä eläkeikäasiasta antoi aikanaan hyvin kriittisen lausunnon, maanpuolustuksen tarpeet ymmärtävän lausunnon, joka kyllä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa si-
vuutettiin täysin. Silloin sosiaali- ja terveysvaliokunta ei itse asiassa myöskään kuullut lainkaan puolustushallinnon työnantajien edustajia ja jätti meidän valiokunnan yksimielisen lausunnon, joka ymmärsi tämän meidän puolustusratkaisukokonaisuuden, täysin huomiotta.

Arvoisa ministeri Niinistö, te totesitte, että tämä ei ollut Puolustusvoimien tavoite, ja me tiedämme kaikki tässä salissa, että tämä on teillekin, voisi sanoa, lähes vastenmielinen esitys tuoda tänne käsittelyyn, mutta sen kanssa on nyt eletävä, ja ammattireserviongelman on varmasti etsitty jonkinlaista ratkaisua. Eli voisitteko hivenen avata, arvoisa ministeri, siitä, miten tämä ammattireservin tarvittava määrä jatkossa saavutetaan, vai onko ainoastaan tämä malli, minkä edustaja Kulmala esitti, se, millä voidaan edetä? Eli missä tällä hetkellä asian suhteen mennään?

14.12 Mikko Savola kesk: Arvoisa rouva puhemies! Puolustusvaliokunta tosiaan yksimielisesti tähän asiaan otti kantaa aiemmin ja oli hyvinkin kriittinen sille, että sotilaiden eläkeikä nostettaisiin, juurikin näistä syistä, mitä edellä olevista puheenvuoroista ollaan kuultu ja mitä ministeri itsekkin totesi. Sekin on tullut selväksi, että puolustushallinnon varsinainen tahto tämä esitys ei ole ollut.

Kun ammattisotilaat siirtyvät reserviin, heistä on hyvin paljon hyötyjä siellä. Heillä on sitä ammattiosaamista, mitä sodanajan joukkojen johtaminen vaatii reservissä. Tietysti, kun mennään tietyn iän yli, myös fyysiset ominaisuudet alkavat tulla vastaan siinä, että kovin kauan siellä reservinkään tehtävissä ei voi olla. Oikeastaan kysyisinkin ministeriltä siitä, onko nyt suunnitteilla, että myös reservin yläikäraja tultaisiin nostamaan jollain ajankänteellä tämän lakiesityksen myötä samassa suhteessa, vai onko ratkaisu tähän se, että lisätään sodanajan tehtäviä, jotka sitten edustaja Kulmalankin esiin tuomia kustannuksia li-
säisivät. Onko se tapa siis reservin yläikärajan nostaminen vai vakanssien taikka henkilös-
tön määrän lisääminen?

14.13 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Meidän puolustuksemme suorituskyky perustuu laajaan reserviin, ja tämä on vuosi vuodelta todettu oikeaksi ratkaisuksi. Voimme olla iloisia siitä, että Suomi ei lähtenyt Ruotsin tielle lakkauttamaan yleistä asevelvollisuutta eikä tehnyt Puolustusvoimain osalta muutoksia puolustuksen perustehtäviin, joista ensisijainen tehtävä on oman maan puolustaminen. Ruotsi valitsi toisen tien ja nyt joutuu pe-
ruuttamaan.

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

Osa tätä toimivaa koko maan puolustamisen konseptia on paitsi yleinen asevelvollisuus myös laaja reservi, johon liittyy myös koulutettu upseerikunta. Kiistatta tämä ehdotus, joka nyt on käsittelyssä, on ongelmallinen reservin toimintakyvyn kannalta. Nämä aikaisemmat eläkeiät ovat osaltaan mahdollistaneet sen, että reservissä on erityisesti koulutettua upseerikuntaa, joka on voinut olla käytettävissä hyvin nopealla varoitusaajalla ja joka on tässä suhteessa hyvin tehtäviensä tasalla.

Olen yllättynyt siitä, että hallitus tuo esityksen tässä muodossa tänne, kun sillä on kiistatta meidän puolustuskykymme kannalta kielteisiä vaikutuksia. Olisin toivonut, että tätä asiaa olisi harkittu myös puolustuskyvyn kannalta ja olisi tehty ehdotuksia, miten laaja reservin käyttöönotto meidän puolustuksemme perustana jatkossa toteutetaan. Tämä ehdotus on siis kiistatta pettymys, ja siinä ei ole Puolustusvoimain kantahenkilökuntaa eikä myöskään valmiuteen liittyviä näkökohtia otettu riittävästi huomioon. Toivon, että ministeri selvittää, miten tähän on tultu.

14.15 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä kollegat ovat käyttäneet hyviä puheenvuoroja, ja näin entisenä ammattisotilaana jaan kyllä monet näistä huolenaiheista, joita nyt tämän esityksen pohjalta on esitetty. Suunta tietysti on selkeä: tässä maassa eläkeikiä ollaan korottamassa.

Mutta olisin halunnut kysyä nopeasti ministeriltä: Nyt kun ammattisotilaiden eroamiskikää nostetaan, millä tavalla Puolustusvoimissa on varauduttu siihen, että heidän kenttäkelpoisuutensa kyetään säilyttämään myös loppuun saakka hyvänä? Ollaanko jollakin tavalla lisäämässä koulutusta? Ollaanko jollakin tavalla kehittämässä seurantajärjestelmiä niin, että todella sitten virassa oleva upseerikunta on kykeneväinen kaikista tehtävistään suoriutumaan? Olisin kysynyt myös sitä, millä tavalla toimitaan, mikäli fyysiset ominaisuudet näillä henkilöillä heikkenevät siten, että he eivät ole enää välttämättä kykeneviä näistä raskeista ja vaativista fyysisistä tehtävistään suoriutumaan.

14.16 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Suomen malli oman maan puolustamiseen pohjautuu yleiseen asevelvollisuuteen, laajaan koulutettuun reserviin ja reservin toimintakykyyn. Kuten tässä valiokunnan kollegat puolustusvaliokunnasta ovat todistaneet, niin tästä asiasta, lakiesityksestä, ollaan hyvinkin yksimielisiä. Hieman hämmästyttää tässä vaiheessa se, että kuten ministeri sanoi, tämä esitys ei tullut puolustushallinnon toiveen mukaisesti. Mutta kysyisin ministerin täällä ollessa: miksi sitten tämä esitys tänne tulee, koska ei tätä maanpuolustuksen suurta tehtävää mikään muu hallinnonala hoida [Timo Heinosen välihuuto] kuin ministeriö, puolustusministeriö ja puolustusministeri? Meidän reservimme koulutukseen olennaisena osana liittyy se, että meidän henkilökuntamme eläköityy sopivassa vaiheessa. Nyt tämä sopiva vaihe siirtyy sellaiseen kulmaan, että kannan aidosti huolta siitä, millä tavalla tämä puolustusjärjestelmä jatkossa toimii ja pystyy tuottamaan koulutettua reserviä tämän jälkeen ja uudistuksen jälkeen.

14.17 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Suomen puolustus hoidetaan yleisen asevelvollisuuden periaatteella, ja siihen kuuluu olennaisena osana vahva reservi, jota koulutetaan, ja sitten riittävä, uskottava puolustuskyky, joka tarkoittaa sitä, että meillä on riittävän hyvät välineet maan puolustamiseen ja ennen kaikkea niin, että maan koskemattomuus turvataan niin maalla, merellä kuin ilmassakin. Tämän lakiesityksen osalta, minkä hallitus on tuonut eduskunnalle Puolustusvoimista annetun lain muuttamiseksi, täs-

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

sä asiassa toivon, että valiokuntakäsittelyn aikana tästä asiasta saataisiin kohtuullisen hyviä syöttöjä vielä siihen, että tämä eläkeongelmaan liittyvä asia saataisiin jonkunasteiseen hyvään malliin. Ymmärrän, että optimaalista ratkaisua tästä tuskin saadaan, mutta toivon kuitenkin, että valiokunnan ja puolustusministerin vahvalla myötävaikutuksella saadaan tämä asia säälliseen loppuun. Nimittäin toimiva reservi vaatii sen, että siellä ovat myös hyvät esimiehet ja ryhmänjohtajat, joukkueenjohtajat ja komppanianpäälliköt ja niin edelleen, jos tilanne sitä vaatii. Se on aivan ensiarvoisen tärkeää, että se johtoporras toimii hyvin. Toivon, että tässä asiassa valiokunta tekee hyvää työtä ja pystyy vielä parantamaan entistään paremmaksi tätä nyt tehtyä esitystä.

14.19 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on käytetty hyviä puheenvuoroja, ja hyvin huolestuneita mietteitä on monella kollegalla. Kollega Kärnä otti esille myös ammattisotilaana olemisen. Itsekin olin 90-luvulla silloin, kun tehtiin edellisen keran merkittävä, isompi eläkeuudistus, ja yhdessä yössä itsellenikin tuli viisi vuotta lisää, niin että minä ymmärrän hyvin sen, millä tavalla nämä ammattijärjestöt tälläkin hetkellä myöskin tähän asiaan suhtautuvat ja ovat tulleet kyllä kuulluiksi. Mutta edelleen myöskin minä kysäisen ministeriltä sitä, millä tavalla sitten ammattisotilaan arjessa nyt, kun tätä ikää tullaan nostamaan, tullaan tosiaan varmistumaan — sama huoli kuin Kärnällä — että he myöskin pystyvät suorittamaan kenttäkelpoisuusvaatimuksensa. Tullaanko niitä merkittävästi laskemaan siellä viimeisellä vuosiviidenneksellä, -neljänneksellä, vai miten tästä selvittää, jotta tehtävät myöskin säilyvät mielekkäinä jokaisella ammattisotilaalla, ettei tule sitä painetta sitten taas siirtyä kevyempiin tehtäviin?

Puhemies Maria Lohela: Ennen ministeriä vielä edustaja Uotila.

14.20 Kari Uotila vas: Arvoisa rouva puhemies! Saatan olla vähän poikkeava ääni tässä varsin yksimielisessä keskustelussa, mutta minusta, kun puhutaan siitä, mitä mieltä ovat ammattiliitot, tässä tapauksessa upseereita edustavat järjestöt, ei Rakennusliittokaan kannattanut betoniraidoittajien eläkeiän nostamista eivätkä metallimiehekään metallimiesten, laivanrakentajien eläkeiän nostamista. Eläkeikiä on nostettu ja niitä on nostettu osittain vastoin ammattijärjestöjen tahtoa ja työntekijöiden, toimihenkilöiden toiveita. En ymmärrä, miksi betoniraidoittajan tai jonkun muun henkistä tai fyysistä raskasta työtä tekevän eläkeikää nostetaan mutta sitten upseerien eläkeikään ei pitäisi puuttua. Minusta näissä eläkeratkaisuissa pitää olla joku johdonmukaisuus ja samansuuntaisuus eri ammattiryhmien kesken.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Niinistö, enintään 5 minuuttia.

14.21 Puolustusministeri Jussi Niinistö: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys olisi toki voinut olla parempi, mutta hallituksessa ollaan ja enemmistön ehdoilla mennään.

Yleisesti ottaen on hienoa, että eduskunnassa kannetaan huolta Suomen puolustusratkaisun kestävyydestä. Maanpuolustus on yhteinen asia.

Olen aivan samaa mieltä edustaja Kulmalan ja monen muunkin arvoisan edustajan kanssa siitä, että ammattireservin kartuttaminen on tulevassa tilanteessa haasteellisempaa kuin aikaisemmin. Kustannuksia emme kuitenkaan voi edustaja Kulmalan esittämällä tavalla lisätä.

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

Oli useampia edustajia — edustajat Heinonen, Savola, Heinäluoma, Kärnä, Hoskonen, Hakanen nyt ainakin — jotka myös esittivät huolensa ja kysyivät tämän asian perään. Sanoisinkin, että puolustusvaliokunnassa on syytä tarkastella tätä asiaa syvällisesti, miten ammattireservi tulevaisuudessa tehokkaasti muodostetaan. Keinoja on erilaisia, täällä joi-tain jo spekulointiin, ei toki aivan niin hyviä kuin ennen, ja niistä tullaan puolustusvaliokun-nan jäsenille kyllä kertomaan, jotta voitte mielipiteenne muodostaa. Tässä vaiheessa täy-tyy sanoa, että valmistelu on vielä vaiheessa, joten on parempi, etten lähde yksityiskohtai-sesti sitä laajemmin avaamaan, mutta todellakin valiokuntakäsittelyn yhteydessä puolus-tushallinto luonnollisesti tulee valiokunnalle lisätietoa toimittamaan.

Lopuksi vielä on sanottava, että Suomen puolustusratkaisu ei tämän hallituksen esityk-sen seurauksena ole todellakaan uhattuna.

14.23 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Yhdyn edustaja Uutilan käsitykseen sii-tä, että esimerkiksi betoniraidoittajat on ammattiryhmä, jossa on vaikea nähdä, että 65-vuotiaana jaksettaisiin olla työelämässä, puhumattakaan sen jälkeen tulevista kuukausista ja vuosista. Meillä on sellaisia ammatteja, jotka ovat erittäin kuluttavia ja nimenomaisesti fyysisessä mielessä. Tässä tarkoituksessahan yleiseen eläkelainsäädäntöön tuli poikkeaa-man mahdollisuus, eli voidaan erityistekijöiden perusteella pitkään työelämässä olleita ja raskasta työtä tekeviä päästää eläkkeelle aikaisemmassa vaiheessa.

Mutta tämä upseerikeskustelu, tämä kantahenkilökuntaan liittyvä eläkeikäasia, ei ole-kaan ensi sijassa työssäjaksamiseen liittyvä asia, vaan se on maanpuolustuksen toimivuu-teen ja valmiuteen liittyvä asia. En ajattele, että me kutsumme betoniraidoittajia eläkkeel-tä valmiustehtäviin 65-vuotiaina, mutta sen sijaan upseerien osalta tämä tehtävä on tärkeä. Jotta koko reservi saadaan toimimaan, sillä pitää olla koulutettu johto, ja sitä tarkoitusta tietysti on palvellut se, että on voitu ottaa alhaisemman eläkeiän mahdollisuuden hyödyn-täneitä reservistä johtamaan vaativia reservin tehtäviä. Ja kun tämä reservi on meikäläinen erikoisuus — sehän on siis meidän konseptissa oleva erittäin vahva piirre, että me pystym-me mobilisoimaan nopeassa aikataulussa päteviä, osaavia henkilöitä, ja siinä keskeisessä tehtävässä ovat kantahenkilökuntaan aiemmin kuuluneet, koulutuksen saaneet, äskettäin armeijan jättäneet, jotka ovat voineet näitä johtamistehtäviä ottaa — niin se täytyy tunnus-taa maanpuolustuksellisenä kysymyksenä. Ei se, että meillä on maanpuolustukseen liitty-viä näkökohtia, tarkoita sitä, että se poistaisi esimerkiksi betoniraidoittajien työssäjaksa-miseen liittyviä ongelmia, tehdään tässä maanpuolustusasiassa niin tai näin. Tähän asiaan muutenkaan ei mielestäni sovi sellainen väärä tasa-arvo- tai kateusajattelu, että pitää olla samat säännöt kaikilla, vaan lähtökohta on, että täytyy katsoa kokonaisarviota. Myös näitä maanpuolustuksellisia, reservin käyttöön liittyviä kysymyksiä on arvioitava rehellisesti.

14.25 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Ministeri, sanoitte jotenkin näin, että va-liokunnassa on etsittävä keinoja, miten ammattireservi jatkossa ratkaistaan. Jos kuulin oi-kein, niin tällainen tulkinta joka tapauksessa tältä riviltä tuli. Eikö se ratkaisun etsiminen kuulu enemmänkin ministeriölle? Olin huomaavinani, että ministeri hieman kärjisteli puo-lustaessaan hallituksen esitystä, jonka takana allekirjoittaneellakin tuntuu olevan hyvin vaikeata seistä, niin kuin tässä useammalla muullakin, hallituspuolueenkin kansanedusta-jalla, näytti olevan.

Meillä on 95 prosenttia meidän sotilaallisesta suorituskyvystämme reservin kautta syn-tyntä kykyä ja voimaa, ja sen kärjen muodostaa meidän ammattireservimme eli Puolus-

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

tusvoimissa palvelleet sotilaat, upseerit ja aliupseerit, jotka reserviin siirtyessään ovat keskeisiä reservin johtajia.

Mitä ministeri edellyttää nyt sitten valiokunnalta? Millä tavalla ja kuinka laajasti valiokunta voi tuoda terävämpiä ehdotuksia, mahdollisesti jopa yhteistä hylkyä, tämän asian kaatamiseksi, jos valiokunta ei löydä niitä kaivattavia uusia ratkaisuja, joilla tämä maanpuolustuksen iso tehtävä ja koulutustehtävä varmistetaan?

14.26 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Ei upseeri mutta panssarimies kuitenkin.

Täytyy sanoa, että eläkeikäkeskustelu tässä yhteydessä on hieman erilaisempi kuin missään muussa. Minä ymmärrän kyllä todella hyvin edustaja Uotilan näkemyksen, mutta olisin toivonut, että paloesimies, kansanedustaja Jalonen olisi myös ottanut kantaa siihen, mitä todellakin on fyysisessä työssä olevan henkilöstön jaksaminen eli mitä todellakin tarkoittaa, kun tehdään fyysistä työtä ja ollaan siinä vaiheessa, että pitää pelastaa toisia. Tässä minä näen, että keskustelu eläkeiän nostamisesta ei ole kylläkään keltään pois. Silloin kun ollaan aktiivipalveluksessa, ollaan kauemmin aktiivissa palveluksessa, jolloin valmiudet johtaa joukkoja ovat paremmat kuin silloin, kun ne otetaan reservistä.

Siinä mielessä tämä on vähän semmoinen monipolvinen keskustelu, että toisaalta ollaan huolissaan, toisaalta halutaan torjua. Minä ymmärrän kyllä ammattijärjestöjen huolen siitä, että tässä puututaan tavallaan siihen nykyiseen, voimassa olevaan eläkeikäkeskusteluun, mutta toisaalta maanpuolustuksellisesti näkisin kyllä, että henkilöt, jotka ovat pidempään aktiivipalveluksessa, ovat varmasti osaavampia ja koko ajan valmiimpia maanpuolustustehtäviin. Ja siinä mielessä ei tässä pitäisi olla suurta ristiriitaa, on sitten kysymys betoniraidoittajista taikka upseereista — ei tietenkään pelkästään niin, että pitää ajatella, että kaikilla pitää olla samanlainen. On aina intressejä, joilla pitää yhteiskunnan turvallisuutta rakentaa.

14.28 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä keskustelussa salin vasemmalta laidalta on nyt annettu ymmärtää, että tämä on hallituksen keksintö tämä muutos, joka itse asiassa on eduskunnassa käsitelty jo jokin aika sitten, ja nyt tehdään tämä muutos.

Haluaisin nyt ministeri Niinistöltä varmistaa tämän. Itse muistaisin, että tämä asia on sovittu syksyllä 2014 osana työeläkeratkaisua SAK:n, STTK:n, Elinkeinoelämän keskusliiton ja Kuntatyöntantajien kesken, ja Akava silloin ainoana jättäytyi tästä pois. Eli varmistaisin nyt tämän, että jää ainakin pöytäkirjaan sitten oikea kuva: oliko tämä osa tätä työmarkkinajärjestöjen yhdessä sopimaa eläkeratkaisua vai onko tämä puhtaasti hallituksen keksintö ollut? Tämähän on kuitenkin vuodelta 2014.

14.29 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei työmarkkinajärjestöjen tehtävänä ole arvioida sotilaallisen maanpuolustuksen ja reservin suuruutta, se on heidän tehtäviensä ulkopuolella. Se tehtävä kuuluu kulloisellekin vastuulliselle hallitukselle ja tietysti viime kädessä eduskunnalle.

Kun työmarkkinoilla on sovittu yleisestä eläkeiän kohottamisesta, ei siinä oteta siihen kantaa, onko erityistekijöitä joidenkin ryhmien kohdalta arvioida asiaa toisin. Tai jos sitten tehdään tällainen ratkaisu, esimerkiksi upseerien kohdalta, että eläkeikiä nostetaan, niin täytyykö sen johtaa siihen, että upseerikunnan määrää lisätään? Totta kai siihen reservin

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

tarpeeseen voidaan vaikuttaa silläkin tavalla, että jos me lisäämme upseerikunnan määrää, vähempikin joukko siellä reservissä koulutettua väkeä upseeritehtävissä riittää.

Eli kyllä nämä maanpuolustukseen liittyvät asiat ovat kaikissa tapauksissa poliitikkojen vastuulla, niitä ei voi sentään korporaatioille ulkoistaa. [Jari Myllykoski: Heinonen yritti ponnekkaasti!]

14.30 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Totta kai minä myönnän sen, että itsekin näen tämän maanpuolustusasian — maanpuolustustahdon, maanpuolustuskyvyn — mahdollittoman tärkeänä, mutta kyllä tämä on väistämättä myöskin jaksamiskysymys, kun aletaan eläkeikää nostamaan. Itse mietin sitä omalta kohdaltani, että jos olisin jatkanut sillä tehtäväuralla, minkä vuonna 90 aloitin, niin tänä keväänä pääsisin eläkkeelle. [Eduskunnasta: Hyvässä kunnossa!] No, toki se viiden vuoden lisä tuli. Varmaan kykenisin juuri sen viisi vuotta lisää ehkä suorittamaan siinäkin tehtävässä, mikä silloin oli. Mutta tarkoitan sillä siis sitä, että jos ajatellaan sitä suorituskykyä, millä tavalla kantahenkilökunta suoriutuu tehtävistään, millä tavalla heitä on sitten aikomus sijoittaa siellä rauhanajan tehtävissä, ja jos ajatellaan pitkiä sotaharjoituspäiviä ja kertymiä vuosittain, niin totta kai ne tuovat fyysistä rasitusta ja tuovat myöskin sitä, että se ammattiyhteisyys menee ehkä sen jaksamisen edelle. Myöskin tästä jaksamisesta minä kannan kyllä isoa huolta.

14.31 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jäin tuossa miettimään sitä upseereitten jaksamista. Tuolla työmarkkinoilla kun katsoo, kuinka paljon upseereita on eläkeiän jälkeen työelämässä mukana, niin tulee usein mietittyä sitä, että kylläpä on hyvä, kun jaksavat vielä tehdä töitä eläkkeellä ollessaankin. Minusta tässä nyt ei ole mitään ihmeellistä. Kun miettii jotakin raudoittajaa tai metallimestä tai muuta, niin kyllä tässä meidän eläkejärjestelmässämme on vika. Tämmöisiä niin sanottuja raskaita töitä tekeviä ja niitä ammattialoja — on henkisesti raskaita ja on fyysisesti raskaita töitä — pitäisi käsitellä eri tavalla ja niille saada alempia eläkeikää ja tällä tavalla mennä eteenpäin. Minusta tällainen pelkästään upseereitten nostaminenhan on ihan vastoin kaikkea tasavertaista töitten laittamista.

14.32 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kuten tässä useat kollegat ovat todenneet, niin kyseessä totta kai on ensi sijassa maanpuolustuksellinen kysymys, mutta tois-sijaisesti, kuten edustaja Hakanen toi esille, kyllä on kysymys myös siitä jaksamisesta. Itse ainakin pohdiskelen, että jos 60-vuotias henkilö tuolla raskaissa sissikouluttajatehtävissä 40 asteen pakkasessa nukkuu varusmiesjoukon kanssa erillisellä laavulla rakotulilla, niin saattaa olla aika kovaa tämänikäiselle henkilölle selviytyä ihan fysiologisestikin tällaisista tehtävistä.

Edustaja Heinäluoma toi hyvin esille tässä nämä työmarkkinajärjestöt, ja itse kyllä tietysti pohdiskelisin siltä kannalta, että voisi ehkä olla joskus hyvä, että työmarkkinajärjestöt vastuullisina yhteiskunnallisina toimijoina tarkastelisivat vähän laajemmalti näitä tehtyjä ratkaisuja, minkälaisia vaikutuksia niillä voi olla myös kansalliseen puolustuskykyyn. Vaikka sitä päätöstä ei tietenkään ulkoisteta minnekään, niin kyllä varmasti työmarkkinajärjestöjenkin olisi syytä tällaisia asioita pohtia silloin, kun niistä päätöksiä tehdään. [Timo Heinonen: MTK:lta pitää kysyä!]

Puhemies Maria Lohela: Ennen ministeriä vielä edustajat Kääriäinen ja Savola.

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

14.33 Seppo Kääriäinen kesk: Arvoisa puhemies! Kuten täällä on tullut jo esille, niin tämä nyt esillä oleva ratkaisuhan juontaa juurensa sieltä aikaisemmasta isosta eläkepäätöksestä ja säästöistä, niin kuin tässä herra ministerikin äsken kertoi. Ilman muutahan tämä vaikuttaa sitten myös Puolustusvoimien sisällä siihen, kuinka tähän päätökseen sopeudutaan. Sitä sopeutumista kannattaa kyllä erittäin tarkkaan miettiä, sillä entistä enemmän erilaisia Puolustusvoimien asioita käsiteltäessä tulee vastaan tämä jaksamiskysymys. Se nousee vähän väliä pintaan johtuen siitä, että entistä enempi tehtäviä tulee entistä harvemman hartioille. Puolustusvoimien kantahenkilökunnan määrä on pudonnut merkittävästi viimeisen 10 vuoden aikana — neljännes on lähtenyt pois. Tehdään enempi tehtäviä, se rasittaa, se tulee vastaan jaksamisongelmana. Tämä on väistämätön tosiasia. Se pitää ottaa myös tässä huomioon vakavalla tavalla. Se on selvä asia, että ministeriö Puolustusvoimien avustuksella kertoo sitten valiokunnille niitä keinoja, joilla tämä asia tullaan ratkaisemaan. Sitteen valiokunta seuloa omasta näkökulmastaan, mitkä tuntuisivat eduskunnan mielestä, valiokunnan mielestä kaikkein parhaimmilla keinoilta. Nyt tarvitaan varmaan luovuutta ministeriön puolelta.

Se kuitenkin tässä vähän hankalassa asiassa lohduttaa, että kuten ministeri sanoi, tämä asia ei kyllä hetkauta Suomen puolustusratkaisun perusteita mihinkään suuntaan. Se on tässä kaikkein tärkein huomata tänä aikana, jolloinka monessa, monessa maassa on jouduttu miettimään uudelleen, miten puolustaa maata, jos se joutuisi oikein tiukalle. Tämänkin asian yhteydessä pitää tämä perusasia koko ajan pitää mielessä, että puolustusratkaisumme laajan reservin kera on niitä Euroopan kestävimpiä ja parhaimpia.

14.35 Mikko Savola kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tuo suuri vaikutus tietysti sillä, mitä työmarkkinajärjestöt ovat sopineet, tähän kokonaisuuteen on valitettavasti ollut. Ja näitä puheenvuoroja ja tämänsuuntaisia vertauksiahan, mitä esimerkiksi edustaja Semi ja edustaja Uotila täällä tekivät, tässä on aiemminkin tullut, eli että jollain ammattiryhmällä säilyisi eläkeikä entisellään ja toisella se taas nousisi. Tätä rinnastamista on tehty. Tässä pitää nyt kuitenkin muistaa se, että sotilaat ovat maanpuolustuskyvyn kannalta erilaisessa asemassa, ja sen vuoksi tätä huolta tässä nyt yksi sun toinen on kantanut.

Puhemies! Tämä ammattisotilaiden ja ylipäättään sotilaiden jaksaminen, mikä tässä nyt jo useammassa puheenvuorossa myöskin nousi esille: Edellisellä vaalikaudella puolustusvoimauudistuksen myötä henkilöstömäärää vähennettiin mutta tehtävät oikeastaan säilyivät siellä ennallaan. Se on tietysti sitä kuormittavuutta tuonut hyvin paljon lisää niin ammattisotilaille kuin siviilihenkilöstölle. Se on tietysti vakava paikka. Kun keskusteleen niiden ihmisten kanssa, jotka Puolustusvoimissa työskentelevät, hyvin moni on jopa uupunut niihin tehtäviin, mitä on. Sitä työtakkaa on tullut lisää.

Kysyisinkin ministeriltä: Kuinka olette ministeriössä käsitelleet tätä jaksamiskysymystä? Mitä ratkaisuja siihen kenties voi löytyä? Onko ratkaisu se, että henkilöstömäärää voitaisiin lisätä niin, että tätä jaksamistaakkaa saataisiin kevennettyä ja ihmisiä niihin tärkeisiin tehtäviin lisää? Ja tietysti, mitä iäkkäämpiin sotilaisiin mennään, se jaksaminen näkyy sitä vakavammin. Se olisi syytä ottaa kyllä nyt vakavasti myös ministeriön päässä ja tietysti meillä täällä eduskunnassa.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Niinistö, enintään 3 minuuttia.

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

14.37 Puolustusministeri Jussi Niinistö: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Karille toteaisin, että en edellytä, että puolustusvaliokunnan täytyy keksiä näitä ratkaisuja. Niitä kyllä on, ei toki niin hyviä kuin tällä hetkellä tilanne on. Teille tullaan, arvoisa puolustusvaliokunnan varapuheenjohtaja, kertomaan kyllä puolustushallinnon toimesta niistä tulevista toimenpiteistä, joilla ammattireservi voidaan kustannustehokkaasti muodostaa.

Edustaja Heinonen kysyi siitä, oliko tämä Puolustusvoimien henkilökunnan eroamiskäytäntöä koskeva linjaus suoraa linjaa tästä työmarkkinajärjestöjen yhdessä sopimasta ratkaisusta, joka syntyi vuonna 2014. Kyllä se aivan linjassa sen kanssa, ikävä kyllä, on. Edustaja Heinäluoma jatkoi tästä samasta aiheesta, ja lisäisin siihen, että en todellakaan panisi pahitteeksi sitä, että upseerien määrää lisättäisiin, mutta se on puhtaasti resurssikysymys. Nythän esimerkiksi puolustusvoimauudistuksen yhteydessä vähennettiin Puolustusvoimien henkilökunnan määrää muistaakseni 14 500:een. Siitä se vähennettiin alle 12 000:een. Tällä hetkellä henkilökunnan lukumäärä on noin 11 700, ja puolustusselonteossa määriteltiin, että vähintään 12 000 henkilöä pitää olla. Sillä nyt pystymme kohtuullisesti tulemaan toimeen, mutta on totta, että enemmällekin olisi käyttöä.

Ainakin edustajat Hakanen, Kärnä, Kääriäinen ja Savola kiinnittivät huomiota tähän jaksamiskysymykseen. Eroamiskäytännön kohottaminen on kiistatta jaksamiskysymys aivan samoin kuin esimerkiksi palomiehillä ja betonirauhoittajilla. Jaksamisesta on syytä kantaa huoli. Tällaisia toimenpiteitä jaksamisen seuraamiseksi on jo tehty. Nimittäin Puolustusvoimien henkilökunta on pitkälti toiveammatissaan ja näitä jaksamiskysymyksiä ei helposti nosteta esille muulloin kuin aivan viimeisellä rajalla. Itsekin olen tätä pyrkinyt varuskuntakierroksillani seuraamaan. Pyrin käymään mahdollisimman monessa Puolustusvoimien miehitetyssä toimipisteessä ja tapaamaan aina henkilöstön edustajat, ja jaksaminen on noussut esille. Mutta hieman on tosin parannusta. Ihan mututuntumalla täytyy sanoa, että silloin aivan puolustusvoimauudistuksen jälkeen tilanne oli huomattavasti pahempi, kun joukko-osastoja oli esimerkiksi yhdistetty ja lakkautettu. Silloin tuntui olevan enemmän kitkaa, mutta toki vieläkin jaksaminen on ongelma ja sitä on syytä vahvasti seurata.

Kiitän erinomaisen hyvistä lähetekeskustelusta. Joudun nimittäin poistumaan seuraavaan tilaisuuteen, mutta toivon, että puolustusvaliokunta ahkerasti katsoo tämän asian päälle.

14.41 Mika Kari sd: Arvoisa puhemies! Vielä kun ministeri on paikalla: täytyy jälkepäin vielä käydä tarkastamassa puheenvuorojen sisällöt, mutta tällainen kuva valiokunnan varapuheenjohtajalle jäi, että valiokunnan on etsittävä keinoja, ja totta kai valiokunta tässä tärkeässä maanpuolustustehtävässä ministeriä ja ministeriötä ja meitä kaikkia auttaa. Se on selvä.

Jaksaminen on iso kysymys, ja se on ehkä se tämän kokonaisuuden toinen pääkysymys. Toinen pääkysymys on koulutetun, osaavan henkilökunnan käyttäminen reservin kouluttamiseen, ja toinen on jaksaminen, joka koskee meidän Puolustusvoimain henkilöstöä. Usein kuulen puolustusministeriön ja Pääesikunnan edustajia kuunnellessani myös aitoa huolta jaksamisesta. Meillä on varsin kovasti betonoitu nyt Puolustusvoimain henkilökunnan taso siihen noin 12 000:een, mutta mielelläni kyllä pitäisin tätä enemmänkin lattiaa kuin kattoa Puolustusvoimain henkilöstön osalta. Eli ollaan saatu sovittua yhdessä sellainen minimitaso, ja sen päälle nyt meidän pitää aidosti katsoa kouluttajien määrää — sellaisia ilmoituksia on tullut, että kouluttajien osalta meillä on hieman vajausta — ja huomi-

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

oida täälläkin salissa pidetyt hyvät puheenvuorot siitä jaksamisesta. Sotilaillakin pitää olla työkaverit.

14.42 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Jatkaisin vielä pari ajatusta tästä jaksamisasiasta. Sekin on todellinen. Haluaisin jakaa samalla teidän kanssanne sen havainnon, joka tuli kunnallisvaalitulanteesta ja kanssakäymisessä kansalaisten kanssa. Ensimmäistä kertaa itse nimittäin huomasin, että todella moni yhteydenottaja puhui työpaikkojen jaksamisongelmasta yleisemmin. Puolustusvoimien osalta nyt ei tämmöistä palautetta Helsingissä tullut vastaan, mutta muuta kylläkin. Se johtaa kyllä siihen havaintoon, että voi hyvin olla, että nyt kun tuottavuutta on nostettu ja se on ollut iso tavoite ja siihen on liittynyt siten myös oletus, että eläkeikiä voidaan nostaa, kun ihmisten terveys on parantunut ja työkyky on sitä kautta parantunut, niin nämä työelämän paineet ovat nyt joka puolella niin kovaa, että se sama, mitä me tässä puhumme Puolustusvoimain jaksamistilanteesta, on yhtä paljon julkisessa hallinnossa, se on ministeriöissä, se on aluevirastoissa, ja se on palvelualan työpaikoilla, se on terveydenhuollossa. Koskaan ennen ei ole tämmöistä määrää palautetta tullut siitä, että ihmiset ovat huolissaan, että eivät enää jaksaa työpaikalla sitä kovaa työtahtia, joka on, ja nyt käännetään politiikkojen puoleen. Ennenhän tämä viesti on tullut ammattijärjestöille. Tämä kannattaa laittaa mieleen, että onko tässä tehokkuuden lisäämisessäkin tullut joitakin rajoja vastaan.

14.43 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni jaksaminen on äärimmäisen tärkeää, ja edustaja Kari otti hyvän esimerkin siitä, että tämä jaksaminen, varsinkin loppuvaiheessa, on äärimmäisen, sanotaan, ei nyt vaikeaa, mutta kuitenkin he joutuvat ponnistelemaan kovasti sen eteen. Itsekin entisenä ammattiurheilijana muistan kyllä, että ne viimeiset vuodet ovat jaksamisen kannalta hyvin raadollisia, ja kyllähän sen sitten jaksaa, koska ammattiyhteisyys siihen eräällä lailla vie, mutta toisaalta kuntoutukseen sen jälkeen, kun olet ollut pitkään tämmöisessä ammatissa, toivoisin lisää panoksia.

Edustaja Heinäluomakin otti tämän yleisen jaksamisen. Odottakaapa sitä, kuinka meidän alle 15-vuotiaat — jotka tällä hetkellä ehkä ovat läntisessä maailmassa huonoimmassa kunnossa — tulevat sitten jaksamaan tulevassa hektisessä maailmassa. Eli kyllä meillä on suuria vaikeuksia yhteiskunnassa tämän jaksamisen kanssa.

14.45 Juhana Vartiainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Reaktiona edustaja Heinäluoman puheenvuoroon: Ei meidän kannata kuitenkaan lähteä myötäilemään sellaista yleistä mediassa esiintyvää käsitystä, jonka mukaan jaksamisongelmat yltyvät, muuttuvat yhä pahemmiksi ja ihmiset työelämässä voivat yhä huonommin. Meillä ei oikeastaan ole työelämästä sellaista tutkimustietoa, joka lainkaan tukisi tällaista trendiä. Se on enemmän mediapuhetta kuin tosiasioita.

14.45 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä yksi asia, joka on jäänyt vielä huomioimatta, on myöskin se, että on tutkittua tietoa siitä, että maanpuolustustahto on merkittävästi laskenut viime vuosien aikana. Minä ottaisin vielä myöskin sen tähän keskusteluun jaksamisen rinnalle. Kun mietitään niitä Puolustusvoimien asemapaikkoja ja varuskuntia — niitä alueita, missä Puolustusvoimat toimii päivittäin — niin kyllä ainakin itse koen, että se sotilasyhteisö siellä on sellainen käyntikortti sinne muuhun yhteiskuntaan, ja

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

väistämättä se maanpuolustustahdon laskemisprosentti tällä hetkellä kyllä jollain tavalla kuormittaa myöskin niitä henkilöitä, jotka toimivat siellä alueella ja koettavat yhteiskunnassa positiivisesti tuoda sitä Puolustusvoimien asiaa ja viestiä kaiken aikaa joka päivä. Kun sotilasvaatteet päällä kulkee työmatkaa ja tapaa siviileitä, missä sitten tapaakin, niin kyllä se jollakin tavalla kuitenkin tuo myös sellaista pientä henkistä kuormaa siihen työmotivaatioon, ja mietin, millähän tavalla jokainen yksilö voisi vielä paremmin tuoda sitä kannustusta sinne siviiliyhteiskuntaan, jotta maanpuolustustahto voisi jälleen lähteä nousuun.

Korostan vielä sitä, että tämä on ensimmäisen kerran, oliko se, 80-luvun lopun jälkeen laskenut näin merkittävästi, ja totta kai pitää tutkia, mistä kaikki lasku johtuu. Meillä kaikilla on kyllä siinä työssä tehtävää, ja ensisijaisesti totta kai niillä sotilaspaikkakunnilla pitää vahvasti olla yhteiskunnassa mukana.

14.47 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! En sano, että työelämä on yleisesti huonontunut, mutta kyllä kannattaa ottaa vakavasti tämä havainto näistä jaksamisongelmista yleisemmin työelämän osalta, ei vain Puolustusvoimien osalta. Tässä mielessä kehottaisin kyllä edustaja Vartiaistakin tunnustamaan tämän tosiasian, että kun tätä tehokkuutta lisätään, sillä on joku hinta. Meillä on paljon mielenkiintoisia työtehtäviä, joissa ihmiset tekevät työtä hyvin antaumuksella ja erittäin motivoituneina — täällä on viitattu Puolustusvoimain henkilökuntaan, että he ovat sellaisissa tehtävissä, että joka päivä saavat tyydytyksen siitä työstään ja sitä kautta eivät mielellään puhu näistä jaksamisongelmista — mutta sitten on myös paljon tehtäviä, joissa on sekä tämä jaksamisongelma että paljon pakkotah-tisuutta. Edustaja Vartiaiselle huomauttaisin nyt lopuksi, että kaikilla ei ole mahdollisuus niihin nokkauniin työpäivän aikana ja niitä koskeviin omiin päätöksiin.

14.48 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä ovat kollegat kyllä nostaneet erinomaisia näkökulmia esille. Itse noston vielä yhden: On tietysti aivan selvää, että Puolustusvoimille se on ollut rekrytointivaltti, että eläkeikä on ollut matala. Sitä ei välttämättä nuorena niin pitkälti ajattele, että jossakin vaiheessa se eläköityminen tulee vastaan, mutta jotkut kyllä suunnittelevat uraansa pitemmälle ja pohtivat, että kun lähdän sotilasvirkaan, niin pääsen sieltä aikaisemmin myös eläkkeelle, kun olen antanut vähän enemmän. Tämä on varmasti yksi sellainen kysymys, johon Puolustusvoimat myös joutuu hakemaan sitten keinoja, ja täytyy toivoa, että rekrytoinnit eivät tulevaisuudessa vaikeudu.

Edustaja Heinäluomalle: Olisin vielä palannut hivenen ammattijärjestöjen rooliin tässä yhteiskunnassa. Nehän ovat yleishyödyllisiä yhteisöjä, ja lainkin mukaan sellaisen yhteisön täytyy toimia yksinomaan ja välittömästi yleiseksi hyväksi aineellisessa, henkisessä, siveellisessä tai yhteiskunnallisessa mielessä. Olisin aivan mielenkiinnosta kysynyt edustaja Heinäluomalta: miten näette, velvoittaako tämä yleishyödyllisyys ammattijärjestöjä pohtimaan päätöstensä vaikutuksia laajemminkin yhteiskunnallisesti kuin vain työntekijöiden aseman kannalta?

14.49 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puheenjohtaja! Ilman muuta velvoittaa. [Keskustan ryhmästä: Ohoh! — Hyvä, hyvä!]

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys liikennekaareksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 161/2016 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 3/2017 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

14.49 Juhana Vartiainen kok: Arvoisa puhemies! Liikennepalvelut ovat tärkeä talouden toimiala, joka tuottaa merkittävän osan bruttokansantuotteesta ja on muille toimialoille tärkeä välipanos. Kun digitalisoituvassa ja automatisoituvassa taloudessa liikkumisen tavat muuttuvat monella tapaa, hallituksen ja ministeri Bernerin lähtökohta on täsmälleen oikea: lisätään mahdollisuuksia erilaiseen liikkumiseen ja kuljetukseen perustuvalla liiketoiminnalla, [Jari Myllykosken välihuuto] luodaan markkinoita ja puretaan markkinoille tulemisen esteitä ja yksinoikeuksia.

Liikkuminen on myös tärkeä toimiala, kun keskustellaan vähemmän koulutettujen ihmisten työtilaisuuksista. Emme siis vielä voi tietää, millaiset liikkumisen tavat ja sopimusmuodot ovat tulevaisuutta, mutta kaikkein paras tapa on tietysti luoda mahdollisimman paljon vapautta ihmisten ja yritysten omalle yritteliäisyydelle ja kekseliäisyydelle. Se laskee kustannuksia, mikä on tärkeää paitsi kotitalouksille myös julkistaloudelle, joka ikään-tyvässä Suomessa tulee olemaan huutavassa resurssipulassa.

Digitaaliset alusta- ja jakamistalouden liikeideat yleistyvät nopeasti. Hallitus on aivan oikein ymmärtänyt, että tätä kehitystä tulee tervehtiä myönteisesti. Samalla on huolehditava turvallisuutta ja verokertymää ylläpitävästä sääntelystä, ja tältä osin lakiehdotus on järkevästi laadittu.

On hienoa, että taksiliikenteessä siirrytään vihdoin normaaliin elinkeinovapauteen. Ehkä voisi kysyä yleisesti: Miksi meidän maamme on tässä aina jälkijunassa? Onko aina oltava niin, että juuri Suomessa kynsin hampain pidetään kiinni vakiintuneista privilegioista? [Katja Taimelan välihuuto] Miksi emme voi naapurimaan tapaan olla etunenässä taksiliikenteen, apteekkitoimialan ja terveystalouden markkinoita hyödyntämässä suomalaisen kotitalouksien parhaaksi eli kansantalouden parhaaksi?

Pelottelu alueellisesta epätasa-arvosta kuulostaa sekin väsyneeltä. Markkinatalous on paras lähtökohta palvelujen tuomiseksi sekä keskuksiin että haja-asutusalueille. Milloin yleensä käy niin, että kun markkinoille tuloa helpotetaan, tarjonta vähenisi? Ja jos ongelmia ilmenee, totta kai niitä osataan sitten ratkaista. Ja mistä lähtien sosiaalidemokratia todella vastustaa kansainvälistä kilpailua? Koko hyvinvointimme ja tärkeiden julkis- ja hyvinvointipalvelujen rahoitus perustuu kilpailulle, kansainväliselle kilpailulle ja voittomotiivin hyödyntämiselle.

Arvoisa puhemies! Liikennepalvelu on siksi tärkeä laki, osa suurta asenteiden muutosta kohti suuremman markkinaehtoisuuden hyväksymistä. Suomessa on vanhastaan turhankin

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

usein ajateltu, että kauppa on kauppiaita varten, sote sen henkilökuntaa varten, ruokatalous maataloustuottajia varten ja apteekit apteekkareita varten. Liikennepalvelu-uudistus on tässä suhteessa erittäin tervetullut ja näyttää toivottavasti suuntaa muillekin markkinaehtoisille kotitalouksien hyvinvointia kohentaville uudistuksille. On ironista, että myös vasemmisto, joka alun perin on syntynyt kohentamaan nimenomaan tavallisten kotitalouksien asemaa, on muuttunut korporatiivisessa Suomessa tuottajaetujärjestöjen tukijaksi, ja niin tässäkin asiassa. Onko tässä salissa tässä keskustelussa kukaan oppositiosta lainkaan, vähääkään osannut ja muistanut iloita siitä, että ihmiset voivat todennäköisesti kilpailun lisääntyessä liikkuu halvemmalla, kun muuten tässä salissa ollaan aivan kiinnostuneita pienimmästäkin tulonsiirron leikkauksesta, joka vaikuttaa kotitalouksien kulutusmahdollisuuksiin?

Akateemisessa taloustieteessä on myös analysoitu jakamistalouden vaikutuksia liikkumiseen autolla. [Katja Taimelan välihuuto] Siinä, missä omistusauto seisoo tyypillisesti yli 90 prosenttia ajasta ja taksiauto hieman vähemmän, Uber-tyyppisessä jakamistaloudessa päästään ylivoimaisesti parempaan käyttöasteeseen. Tulevaisuuden risteilevät robottiautot voivat vielä tilannetta muuttaa olennaisesti enemmän. Niinpä saamme liikkumisen ja kuljetuksen palvelut pienemmällä ajoneuvokannalla, mikä on puolestaan vaikkapa kaupunkiviihtyvyyden ja ympäristön kannalta kerrassaan suotuisaa ja tietysti laskee todennäköisesti liikkumisen kustannuksia.

Ja kustannuksista tässä pitkälti on myös kysymys. Suomalaista tähänastista liikkumisen normistoa on sanottu maailman parhaaksi, mutta se tuskin voi olla maailman paras, jos se on liian kallis. On myös usein vedottu siihen, mitä naapurimaassa Ruotsissa tapahtui taksipalvelujen vapauttamisen yhteydessä. Niistä lastentaudeista on opittu, ja me voimme [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Ruotsin taksivapautuksen alkuvaiheen opettelusta ja lastentaudeista ottaa oppia ja suojella kuluttajaa epäedulliselta hinnoittelulta. Todennäköisesti Suomessakin muutamien vuosien ja vuosikymmenten kuluttua ihmetellään, miksi niin kauan pidettiin kiinni hintaa nostavista ja tarjontaa rajoittavista privilegioista. — Kiitos.

14.55 Katja Taimela sd: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat! Laki liikenteen palveluista, tuttavallisemmin liikennekaari, on nyt toisessa käsittelyssään. Ennen pääsiäistä äänestimme tässä salissa 28 kertaa siitä, että nykyinen, maailman paras taksijärjestelmä olisi säilynyt ennallaan ja sitä olisi kehitetty nykyisen järjestämistavan ja sääntelyn hengessä. Nuo kaikki äänestykset hävisimme reippaasti, koska nykyiset hallituspuolueet ovat päättäneet ministeri Bernerin johdolla, että hinta- ja määrsääntelystä luovutaan taksien kohdalla. Äänestimme myös siitä, että hallituksen esityksessä ollaan poistamassa pakettiautojen luvanvaraisuus ja tavaraliikennelupaa ei jatkossa enää edellytetä sisäisissä tavarankuljetuksissa sellaisilta traktoreilta, joiden suurin sallittu nopeus on enintään 60 kilometriä tunnissa.

Arvoisa rouva puhemies! Laki liikenteen palveluista oli ensimmäisessä käsittelyssä torstaina 6.4., ja pykälistä äänestettiin siis perjantaina 7.4. Mielenkiintoista oli saada torstain keskustelun jälkeen Suomen Taksiliiton sähköposti, jossa he halusivat oikaista salikeskustelussa virheellisesti noussutta kuvaa siitä, että Suomen Taksiliitto olisi ollut jotenkin hyväksymässä lakiesitystä ja siihen liittyvää liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintöä. Taksiliitto totesi, että se, että liikennekaari eli nykyiseltä nimeltään laki liikenteen palve-

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

luista olisi jotenkin Suomen Taksiliiton hyväksymä, ei pidä paikkaansa. Tätä illuusiota pidettiin tehokkaasti yllä keskustelussa hallituspuolueiden toimesta.

Mitä jatkossa tapahtuu? Hallituspuolueet ovat valmiita luopumaan muun muassa taksien asemapaikkavelvoitteesta, päivystysvelvoitteesta, autokohtaisista luvista, taksamittarista ja kuljettajan ammatillisesta kurssista.

Arvoisa puhemies! Pykälämuutokset hävisimme, vaikka vielä viime eduskuntavaalien aikaan 136 kansanedustajaa piti taksien kohdalla määrä sääntelyä hyvänä. Vastalauseemme pitää sisällään myös kolme lausumaehdotusta, ja ne kuuluvat seuraavasti:

"Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto arvioi nyt säädettävän lain ja erityisesti taksiliikennelain yhteentoimivuuden ja tekee viipymättä tarvittavat muutosesitykset ennen lain liikenteen palveluista voimaantuloa.

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa tarkasti lakimuutoksen vaikutuksia liikennemarkkinoihin kiinnittäen erityisesti huomiota harmaan talouden torjuntaan sekä erilaisten verojen ja velvoitteiden asianmukaiseen suorittamiseen. Norminpurku ei saa johtaa epäterveen kilpailun kasvamiseen.

Eduskunta edellyttää, että hallitus toimii nykyisen järjestämistavan ja sääntelyn hengessä taksilainsäädännön tulevassa alan kehittämisessä digitalisaation ja teknologian kehityksen myötä."

Tuota viimeistä lausumaehdotusta haluan vielä selventää ainakin liikenne- ja viestintävaliokunnan puheenjohtaja Jaloselle, kun hän on mediassa tänään todennut, että meidän vastalauseemme olisi tarkoittanut, että taksiliikenne olisi jäänyt tulevaisuudessa oman sääntelynsä vangiksi ja menettänyt jopa Kela-kyydit. Täsmennän vielä tässäkin kohdin kaikille tiedoksi, että taksiliikenteen poistaminen lakiesityksestä ei tarkoita, että vastustamme taksiliikenteen kehittämistä ja vaadimme nykyiseen järjestelmään kahliutumista. Me vastustamme esitettyä täydellistä vapautusta markkinoiden varaan ilman vakuuttavia ohjauskeinoja.

14.59 Harry Wallin sd: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Taimela omassa puheenvuorossaan totesi, lain ensimmäisessä käsittelyssä useat hallituspuolueiden kansanedustajat antoivat ymmärtää, että Suomen Taksiliitto on hyväksynyt hallituksen esityksen ja liikenne- ja viestintävaliokunnan mietinnön. Se ei pidä paikkaansa, sillä kuten edustaja Taimela totesi, me kaikki kansanedustajat saimme 6.4. Suomen Taksiliitolta sähköpostiviestin, jossa oikaistiin tämä virheellinen tieto, joka täällä oli annettu yleiskeskustelun aikana. Laina nyt Taksiliiton sähköpostia:

"Viitaten torstaina 6.4.2017 eduskunnan täysistunnossa käytyyn keskusteluun otsikon mukaisesta asiakohdasta haluamme ystävällisesti oikaista keskustelusta virheellisesti noussutta kuvaa siitä, että Suomen Taksiliitto ry olisi jotenkin ollut hyväksymässä lakiesitystä ja siihen liittyvää liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintöä. Suomalaisen taksiyrittäjien järjestönä olemme tuki käyneet erittäin paljon keskusteluita jo lain valmisteluvaiheessa niin liikenne- ja viestintäministeriön virkamiesten kuin asiaa valmistelleen ministerin kanssa. Olemme myös osallistuneet valmisteluun liittyneisiin erilaisiin tilaisuuksiin ja tapahtumiin tuoden näkemyksemme lainsäädännön kehittämiseen. Suomen Taksiliitto ry:n kanta on ollut koko prosessin ajan, että paras mahdollinen lainsäädäntö olisi saatu nykytilaa kehittämällä. Nykylain pohjalta olisi ollut mahdollista saada aikaiseksi sellainen lainsäädäntö, joka olisi turvannut asiakkaan aseman ja palveluiden saatavuuden koko maassa kaikkina vuoden päivinä."

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

Tänään olemme saaneet myöskin Helsingin ja pääkaupunkiseudun taksiyrittäjiltä viestin, johon on liittynyt myöskin laaja mielenosoitus hallituksen esitystä vastaan.

Arvoisa puhemies! Toteaisin edustaja Vartiaiselle, joka täällä kertoi, että Suomi on jälkijunassa taksilainsäädännön uudistamisen osalta, että se ei pidä paikkaansa. On huomattava, että taksien säätely on pääsääntö koko Länsi-Euroopassa ja jopa Yhdysvalloissa, puhumattakaan Pohjoismaista. Missään ei ole vielä tehty onnistunutta taksialan säätelyn purkua, vaan nekin harvat maat, jotka ovat tähän lähteneet, Ruotsi, Hollanti, Irlanti, potevat valtavia ongelmia ja tekevät koko ajan uutta säätelyä epäkohtien korjaamiseksi. Miten pelkkään markkinatalouteen perustuva malli voisi onnistua harvaan asutussa Suomessa, jossa kansalaiset ja yhteiskunnan vastuulla olevat taksipalvelut ovat täysin riippuvaisia toimivasta taksijärjestelmästä?

Nyt hyväksytty hallituksen esitys merkitsee suurelta osin taksipalveluiden voimakasta heikkenemistä tai jopa loppumista useissa maaseutumaaisissa kunnissa. Ruotsista ei ole haluttu kokemuksia ottaa, vaikka olisi jotain kannattanut kuitenkin selvittää. Ruotsissa vaaditaan kuluttajansuojan ja verotuksen vuoksi takseissa luvat ja oikeat taksamittarit ja taksien pitää, kuten muissakin Euroopan maissa, näyttää takseilta.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Taimelan tekemiä lausumaehdotuksia.

15.03 Mirja Vehkaperä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ihmisten liikkumisen tarpeet muuttuvat, ja ne muuttuvat kiihtyvällä vauhdilla. Me matkustamme enemmän, ja me liikumme ja pendelöimme myöskin työmatkojen muodossa entistä enemmän. Liikenteessä käytettävä volyymi on noin 30 miljardia euroa, joka koskee siis niin henkilö- kuin tavara-liikennettä, joten puhumme isosta kakusta.

Nyt käsittelyssä olevien liikenteen tulevaisuuden palvelujen tavoitteena on luoda edellytykset uuden teknologian, digitalisaation ja uusien liiketoimintamallien käyttöönotolle liikennesektorilla. Tätä kautta voitaisiin saavuttaa entistä paremmin käyttäjien tarpeisiin vastaavia liikennepalveluita ja mahdollistaa uutta liiketoimintaa tälle sektorille. Kun hallituksen esitys tuli meille liikennekaarena eduskuntaan, niin se on vasta ensimmäinen vaihe. Toisessa vaiheessa käsittelemme sitten juna-, laiva- ja lentoliikennettä, mutta nyt käsitelty laki koski taksiliikennettä, joukkoliikennettä, kaupallista tavarankuljetusta tiellä ja taksinkuljettajien ammattipätevyyttä — siis hyvin suppea aihealue mutta hyvin laaja, ja siinä kuultiin kymmeniä ja kymmeniä asiantuntijoita.

Laki liikenteen palveluista yhdistää ja uudistaa henkilö- ja tavaraliikennettä ja niitä koskevaa säännöstöä. Liikennekaari, tai laki liikenteen palveluista, parantaa siis henkilö- ja tavaraliikenteen palveluntarjoajien kilpailukykyä ja myöskin matkojen yhdistämistä. On tarkoitus, että avoin data ja tietovarantojen parempi hyödyntäminen tukevat ja tuovat alalle uutta liiketoimintamahdollisuutta. Myöskin lippu- ja maksujärjestelmien yhteensovittavuudessa tullaan näkemään erilaiset markkinat.

Tämän lain yhteydessä suurinta keskustelua käytiin ja käydään edelleenkin taksijärjestelmän uudentamisesta muuttumisesta. Lupakiintiöistä luovutaan, ja nykymuotoinen asemapaikka- ja enimmäishintasäätely muuttuvat. Toimijoiden olisi ilmoitettava asemapaikkansa ja päivystysaikansa eli pääasiallinen toiminta-alueensa ja palveluaikansa tulevaisuudessaakin. Liikenteen turvallisuusvirasto voisi tarvittaessa antaa määräyksen taksiliikenteen palvelujen hinnoista, jos hinnat nousevat kohtuuttomiksi. Ammattimainen taksiliikenne jäisi luvanvaraiseksi, mutta autokohtainen taksilupa muutetaan toimijakohtaiseksi taksiliikenneluvaksi ja sen saamisedellytyksiä kevennetään muun muassa poistamalla

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

yrittäjäkoulutus. Mutta valiokuntakuulemisen jälkeen halusimme todeta, että vaikka yrittäjäkoulutus poistuu, niin me haluamme yrittäjäkokeen tai liikenteenharjoittajan kokeen säilyttää. Sillä haluamme turvata, että tuleva ja nykyinenkin taksiliikenne on ammattimais- ta ja turvallista sen käyttäjille.

Arvoisa puhemies! Ymmärrän hyvin keskustelun ja näkökulman siitä, että taksiliikenteeseen liittyvää keskustelua käydään nyt hyvin vilkkaasti. Sitä käydään ammattipätevyys- asioista, taksien tunnistettavuudesta, taksamittareiden olemassaolosta, kuitinantovelvollisuudesta ja niin edelleen. Mutta suurin osa niistä asioista on omasta mielestäni pystytty blokkamaan valiokuntatyössä tehdyillä korjauksilla, täsmennyksillä ja sillä, että edelleenkin ammattipätevyys on se, jota vaaditaan ja kokeella mitataan. Taksien pitää olla tunnistettavissa, ja taksamittari tai vastaava laite on se, millä mitataan matkaa ja millä myöskin todennetaan hintaa, ja edelleenkin kuitinantovelvollisuus säilyy.

Arvoisa puhemies! Valiokuntakäsittelyssä me totesimme, että haluamme jättää valiokunnan lausumaehdotuksia. Niillä haluamme puuttua erityisesti epäkohtiin, joilla uusi toimintaympäristö luodaan, mutta varmennetaan se, että pystymme hyvin nopealla aikajän- teellä valtioneuvoston käsittelyllä puuttumaan tilanteisiin, jotka eivät ole hyvällä mallilla. Muutoksiin siis pitää reagoida nopeasti, jos havaitaan epäkohtia: pitää seurata tilannetta ja myöskin valvoa. Nämä kaikki haluttiin taata lausumaehdotuksilla, jotka ovat valiokunnan mietintöluonnoksessa. Niitä oli kolme, ja olen jotenkin pystynyt myöskin aistimaan, että oppositiopuolueiden jättämät vastalauseen mukaiset lausumaehdotukset on muotoiltu lähestulkoon samaan sävyyn miettien harmaata taloutta ja markkinahäiriöihin puuttumista ja niin edelleen. Eli vähän samoilla apajilla ollaan, samoilla linjoilla ja myöskin samoilla huo- lenaiheilla, joissa halutaan puuttua epäkohtiin, seurantaan ja sitten myöskin valvonnan riit- tävyyteen.

15.09 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajat ja kansalaiset siellä lehterillä! Hallituksen esitys laeiksi liikenteen palveluista on herättänyt laajaa kes- kustelua täällä eduskunnassa ja kansalaisten keskuudessa ja myös on saanut muun muassa tänään helsinkiläiset ja pääkaupunkiseudun taksit liikkeelle omalla mielenilmaisullaan — tässä esityksessähän puretaan suomalaista taksilainsäädäntöä ja -sääntelyä merkittävällä tavalla. Tästä käytiin laaja asiantuntijakuuleminen valiokunnassa, ja yhteinen esitys muo- toutuu siltä pohjalta.

30 miljardin liikennemarkkinat on iso summa, jota tässä asiassa myös käsitellään. Tak- simarkkinoiden osuus lieenee siinä noin miljardin luokkaa tästä kokonaissummasta, mutta keskustelun määrästä voisi kuvitella, että puhutaan suuremmastakin asiasta.

Suomalainen taksihan on perustunut aina tarveharkintaiseen järjestelmään. Siinä on huomioitu asukasmäärä, asukastiheys, kaupunki- ja maaseuturakenne, ja sillä lailla on pys- tytty arvioimaan taksien tarve ympäri Suomea erilaisissa maakunnissa ja maakuntakeskuk- sissa, samoitte pienillä maaseutupaikkakunnilla. Mielestäni nykyinen järjestelmä on toi- minut hyvin.

Toki uutta järjestelmää ja vanhaa järjestelmää voidaan vertailla — ja vanhaa pitää ke- hittää, se on näin — mutta tässä suuntauksessa, missä nyt mennään, otamme tietoisesti kyl- lä suuren riskin menemällä siihen järjestelmään, mitä muun muassa naapurimaa Ruotsissa 20 vuotta sitten kokeiltiin huonolla menestyksellä. Ruotsalaiset ovat korjanneet omaa esi- tystään tässä 20 vuoden aikana parempaan suuntaan, ja muun muassa Ruotsissa ja Tans- kassa on tällä hetkellä minusta hyvin toimivat taksijärjestelmät, mitkä poikkeavat suoma-

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

laisesta nykyisestä järjestelmästä jonkun verran. Olisin henkilökohtaisesti halunnut, että Suomessa ei tätä virheloikkaa tarvitse tehdä, mutta jos halutaan pitemmän kaavan mukaan mennä, niin tämä on tietenkin yksi tapa uudistaa suomalaista järjestelmää, niin kuin perusteluteksteissä on sanottu.

Suomalainen taksin hinnoitteluperiaate on aiheuttanut aina keskustelua, onko taksi kallis Suomessa. Yhtenä hinnoitteluperusteenahan meillä on, että meillä on hintakatto säädelty, mutta missäänhän suomalaisen taksin alihintaa ei ole säädetty. Hinta voidaan sopia nykyiselläkin järjestelmällä aina matkaan lähtiessä. Suomessa on ollut jo pitkään käytettävissä, muun muassa Helsingin lentoasemalla, tämä, että hinta ilmoitetaan etukäteen auton ikkunoissa, taikka Helsingissä se näkyy niissä pisteissä, missä matkan voi tilata. Siinä ilmoitetaan aina, kuinka paljon kyseinen kyyti lentoasemalta esimerkiksi tänne Helsinkiin maksaa. Elikkä siinä mielessä tämä uudistus ei ole uudistus, vaan nykyisen toimivan järjestelmän käyttöönottoa siltä osin.

Taksamittarikäytäntö on Suomessa ollut hyvä, ja nykyiseenkin lakiin se tulee mutta on merkittävällä tavalla väljempi, koska siinä autossa pitää olla taksamittari tai vastaava aika ja matkaa mittaava laite, mikä tänä päivänä voi olla kännykkä tai vastaava laite, koska siinäkin pystytään matka ja aika mittaamaan yhtä lailla kuin taksamittarilla. Nykyinen järjestelmä Suomessa on sinetöity taksamittari, mikä pitää olla, ja katsastuksen yhteydessä aina se sinetti tarkistetaan. Taksit katsastetaan Suomessa vuosittain, ja näin ollen taksamittari ja tämä peruste, millä matkaa ja aikaa mitataan, on merkittävällä tavalla tarkempi kuin tuleva järjestelmä ja antaa esimerkiksi verottajalle ja kirjanpidollisesti paljon täsmällisempää tietoa. Nykyisestä mittaristahan saa päivittäisen ajomäärän, kilometrimäärän, tehdyt työtunnit, ajetut eurot, ajetut nolla-alvilliset eurot, jos on kuljetettu tavaraa — siinä on eri arvonnäköalaveropohja, se ilmoitetaan siinä nykyisessä kuitissa ja päiväraporteissa — ja näin on pystytty kirjanpidollisesti ja verotuksellisesti aika lailla tarkkaan jo hakemaan, että suomalainen tämänhetkinen järjestelmä on hyvin kontrolloitu noin verotuksellisesti ja harmaan talouden mahdollisuus on melko minimaalinen tänä päivänä.

Yksi asia, mikä erityisesti myös muuttuu, on tämä koulutuksen tarpeen määrittely. Itse asiassa taksiluvan saantiin tulevaisuudessa ei tarvita mitään koulutusta — riittää nuhteettomuus ja asianmukainen käytös menneisyydessä, niin saa taksiluvan. Kuljettajalta vaaditaan tulevaisuudessakin koe, mutta nykyjärjestelmään verraten yrittäjäkoulutuksesta luovutaan ja kuljettajakoulutuksestakin luovutaan koulutusmielessä. Henkilökohtaisesti pidän sitä tietenkin taaksepäinmenona, koska kyllä koulutus kaikella alalla, myös taksialalla, lisää palvelun laatua, turvallisuutta ja luotettavuutta.

Muutaman vertailun vielä haluan tähän puheen loppuun ottaa. Esimerkiksi eurooppalaisissa maissa, Saksassa, on käytössä taksamittarit autoissa, ja taksin kulut ja rakenne ovat siellä merkittävällä tavalla Suomea edullisempia johtuen halvemmista autoista, halvemmista polttoaineista — ja varmaan työvoimakustannuksissakin on jonkun verran eroa — mutta erityisesti saksalaisen taksin lähtötaksa on merkittävästi halvempi kuin Suomessa, ja tästä syystä kaupunkimaisessa liikenteessä hintataso jää Suomea edullisemmaksi.

Tämänhetkinen EU-puheenjohtajamaa Malta on mielenkiintoinen esimerkki. Siellä ovat kaikki taksit luvallisia, mutta siellä on myös käytössä tällainen public taxi, mistä valiokuntakuulemisen aikana annettiin ymmärtää, että tällainen kansallinen järjestelmä olisi merkittävällä tavalla halvempi. Itse testasin tammikuussa maltalaisen taksin, ja lentokenttäkyyti virallisella taksilla maksoi 20 euroa ja tällä public taxilla — mikä sattui olemaan

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

Toyota Corolla — maksoi 22 euroa. Sain sillä lailla kuvan siitä, että kyllä tällainen kansallinen järjestelmä mahdollistaa tällaisen kirjavan taloudenhallinnan.

Valiokunta on tosiaankin omaan mietintöönsä lisännyt kolme lausumaa, jotka, niin kuin edustaja Vehkaperä omassa puheenvuorossaan kertoi, minustakin muistuttavat hyvin paljon opposition lausumia. Sillä lailla tuntuu siltä, että oppositiokin aika suurelta osin oli tämän valiokunnan esityksen takana, jos näihin lausumiin yksistään viitataan, mutta ymmärän kyllä opposition kysymyksien sisällön. Myös näen, että niissä oli toinen viesti, mutta sinällensä lausumat olivat tällaisia tulevaisuuteen suuntautuvia, ja valvontaa toivottiin niissä lisää, tämäläisyyksiä, ja siinä mielessä valiokunnan lausumat ovat hyvin samansuuntaisia.

15.18 Katja Hänninen vas: Arvoisa rouva puhemies! Piti sanomani, että oli ilahduttavaa kuulla asiantuntijaa elikkä edustaja Pakkasta, mutta lopussa pikkasen vedettiin kyllä sitten mutkia suoraksi.

Oppositio ei voi hyväksyä suomalaisen taksijärjestelmän romuttamista, ja sen vuoksi tässä salissa äänestettiin 28 kertaa pari viikkoa sitten, elikkä emme todellakaan ole tämän hallituksen esityksen takana kokonaisuudessaan, vaikkakin laki liikenteen palveluista sisältää myös hyviä asioita ja sen takia emme ole tässä salissa olleet esittämässä koko lain hylkäämistä. Vain taksien osalta ja traktorien osalta ja tavarankuljetuksiin liittyvien asioiden osalta olemme esittäneet pykälämuutoksia, koska emme halua olla edistämässä huonoa kehitystä emmekä harmaata taloutta, vaan me pyrimme tukemaan rehellisiä yrittäjiä ja suomalaista työtä.

Arvoisa puhemies! Me olemme kaikki saaneet useita huolestuneita yhteydenottoja, viimeksi tänään, taksialan yrittäjiltä ja työntekijöiltä. He ovat huolissaan siitä, miten laki liikenteen palveluista tulee muuttamaan taksialan tulevaisuudennäkymiä: pystyykö rehellinen taksialan yrittäjä vastaamaan muuttuvaan kilpailutilanteeseen ja hankkimaan elantonsa yhteiskuntavastuulliset velvoitteet täyttäen?

Me olemme nytten keskustalaisen ministeri Bernerin ja hallituspuolueiden edustajien esityksestä heikentämässä suomalaista taksijärjestelmää, ja he ilmeisesti uskovat, että hintasääntelystä luopuminen laskisi automaattisesti hintoja, mutta näinhän ei ole käynyt esimerkiksi Ruotsissa, Norjassa tai Alankomaissa, joissa taksiala on vapautettu. Ja kuten edellinen puhuja, edustaja Pakkanen, totesikin, niin meillähän enimmäishinta elikkä kattohintaa on säänneltyä entisessä laissa, mutta mikään ei estä ajamasta halvemmalla, vaan on nimenomaan pyritty turvaamaan se, että kuluttajalla on tiedossa enimmäistaksahinta ja hän pystyy sitten olemaan luottavaisin mielin siinä, että kyyti ei kohtuuttoman kalliiksi missään päin Suomea tule. Suomessa todellakin toimii tällä hetkellä yksi maailman parhaimmista ja luotettavimmista taksijärjestelmistä, ja on pakko nyt kysyä, miksi Sipilän hallitus haluaa tämän romuttaa.

Ja toisin kuin on väitetty mediassa, niin Suomen Taksiliitto ei tätä hallituksen esitystä tue. Päinvastoin nyt pelkona on, että isoissa kaupungeissa kilpailu ajaa ylitarjontaan ja lisää harmaan talouden riskiä, työttömyyttä, konkurssseja, mutta toisaalta syrjäseuduilla vaarana on, että se ainoakin pikkukylän taksiyrittäjä joutuu lyömään hanskat naulaan, kun sekä määrä- että hintasääntelystä että päivystys- ja asemapaikkavelvoitteesta luovutaan.

Arvoisa puhemies! Myös me vasemmistoliitossa kannatamme edustaja Taimelan tekeviä lausumaehdotuksia.

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

15.21 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Sumuttaminen on tavallaan taitolaji — tulkita jonkun etujärjestön omia kannanottoja siten, että kun he ovat olleet valmistelussa mukana, niin se tarkoittaisi sitä, että he olisivat olleet hyväksymässä tehtyjä linjauksia. Minun mielestäni on melko kohtuutonta luoda semmoinen mielikuva tässä salissa, että etujärjestön mukanaolo olisi yhtä kuin jotakin ja jonkun puolueen tavoitteiden läpiviemistä valiokunnassa, ja minä todella olen pöyristynyt siitä, että joku voi tehdä sellaisia johtopäätöksiä.

Minä olen erittäin ilahtunut, en sen vuoksi, että joku hallituspuolueen kansanedustaja on samaa mieltä kuin oppositio — minä arvostan edustaja Pakkasen asiantuntemusta — mutta siitä, että hän toi niitä faktoja esille. Sen vuoksi haluan niiltä osin sanoa, toistamatta sitä puhetta, minkä edustaja Pakkanen täällä toi esille, että ne ovat niitä kriittisiä asioita, joita meidän tulisi nyt tarkastella.

Edellisessä hallituksessa ja myös tämän hallituksen ohjelmassa on kuitenkin ollut jonkun verran myönteisiäkin piirteitä, että harmaata taloutta ei ainakaan saisi edistää, että sitä pitäisi suitsia. Siltä osin sille tielle meneminen tällä esityksellä tarkoittaa sitä, että se avaa pikkuisen takaovea sille, että tälläkin liiketoiminta-alueella voidaan välttyä veroilta ja niiltä maksuilta, joita yhteiskunnassa tällä hetkellä seurataan ja joita maksetaan. Siinä mielessä toivoisin kyllä, mikä on hurskas toive ja mikä ei tule toteutumaan, että tätä todella oltaiisiin voitu vielä tarkastella.

Mutta, arvoisa rouva puhemies, toisella kertaa enemmän.

15.23 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Otin ihan mukaan tämän koko materiaalipinkan, jota me liikenne- ja viestintävaliokunnassa olemme viime syksystä lähtien käsitelleet. Lukuisia asiantuntijoita on kuultu. Otin nyt ihan randomina tästä pinkasta muuttaman asiantuntijanäkemyksen.

Ensimmäisenä käteeni sattui Tullin lausunto, jossa he muun muassa kertovat pakettiautojen vapauttamisesta lupamenettelystä: Tulli näkee, että lupavapautuksella luodaan rekisteröidyille pakettiautoille vapaat kuljetusmarkkinat Suomen alueelle, ja Tullin mukaan myös näille 2 000—3 500 kiloa painaville pakettiautoille olisi pitänyt säätää pakettiauton liikennelupa.

Sitten poliisi kertoo tässä tästä traktoriasiasta: on arvioitu, että traktoreiden käyttö nyt sitten maa- ja kiviaineisten kuljettamisessa yleistyy ja se vaikuttaa muun muassa kasvaan ohitustarpeeseen tiestöllä ja heikentää liikenneturvallisuutta.

Sitten Verohallinto kritisoi taksamittareitten poistamisvaatimusta, että se on taksiauton kassakone, ja kertoo tässä siitä, miten se lisää harmaata taloutta.

Ainoa myönteinen lausunto, joka tästä nyt nousi käteeni, on Uberin, ja se alkaa niin, että Uber toivottaa hallituksen esityksen liikennekaaresta tervetulleeksi. Mitä tämä, hyvät edustajat, kertoo teille?

15.26 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Ennen pääsiäistä myös kolme kristillisdemokraattien edustajaa, jotka olivat istunnossa paikalla, äänestivät 28 kertaa tätä hallituksen esitystä vastaan liittyen nimenomaan taksiliikenteeseen.

Toki on myönnettävä se, että tässä liikennekaaresta kaiken kaikkiaan näitten erilaisten palvelumuotojen yhdistäminen ja niiden mahdollistaminen, digitalisaation huomioiminen ja teknologian eteenpäin meneminen ovat niitä positiivisia asioita. Mutta on ikävä kyllä todettava, että tässä taksiuudistuksessa mennään kyllä erittäin huonoon suuntaan. On harmil-

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

lista, että ei oteta oppia niistä huonoista esimerkeistä, mitä esimerkiksi Ruotsissa tässä sääntelyn purkamisessa on kohdattu.

Tämä esitys jakaa Suomea erityisesti sillä tavoin, että todennäköisesti nimenomaan juuri maaseudun taksipalvelut tulevat erityisesti heikkenemään. Jos ajatellaan tätä asemapaikkavelvoitteen poistumista ja sitten toisaalta niin määräsääntelyn, päivystysvelvoitteen kuin myöskin hintasääntelyn poistamista, niin pelkään kyllä, että tällä romutetaan maaseudun taksiliikenne täysin.

Kun tuossa edustaja Taavitsainen edellä mainitsi, että Uber on tästä koko esityksestä antanut ainoan positiivisen lausuman liittyen tähän taksivuudistukseen, niin jollakin tavalla tässä herää takaraivossa se pelko, että onko tämä itse asiassa vain askel siihen, että seuraavaksi päästään sitten toteamaan, että tämä järjestelmä on kaaoksessa, joten ei tämä enää Uberista tämän kummemmaksi mene.

On hyvä, että näissä lausumissa on etenkin yritetty ottaa huomioon vielä se, että tämä tulee harmaata taloutta jo tällaisenaan todennäköisesti lisäämään. Toivon, että tässä vielä hallitus järkiintyisi tämän kauden aikana.

15.28 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Tässä asiassa täytyy kyllä yhtyä niihin näkökohtiin, joita erityisesti edustaja Wallin ja edustaja Taimela tuossa keskustelun alkupuolella esittivät. Ei se, että kannattaa markkinataloutta, tarkoita sitä, että miltei osin ei olisi tarvetta sääntelyyn. Joka ikinen kerta kannattaa miettiä, mitkä ovat sen sääntelyn perusteet ja johtaako se parempaan lopputulokseen.

Kansalaisten keskuudessa on aika yleinen sanonta, että halpaa ja hyvää on useimmiten vaikea yhdistää. Jos haluaa halvan, niin se ei välttämättä ole hyvä. Meidän taksijärjestelmä ei varmasti ole kaikkein halvin, mutta se on luotettava ja turvallinen kaikille käyttäjille iästä ja elämän olosuhteista riippumatta. Kun taksiin istuu, tietää, että se vie suorinta tietä määränpäähen, hinta on sama kaikille, ei katsota, voiko tuolta asiakkaalta ottaa enemmän. Kuulun niihin, joilla on tästä vapaudesta omintakeisia kokemuksia. Minut ovat taksit puhdistaneet ylimääräisestä käteisestä sekä Tallinnassa että Tukholmassa. Oletan, että olen sekä kooltani että noin muutoinkin ehkä vähintäänkin keskimääräisen kykenevä puolustamaan itseäni, mutta kun olet vieraassa maassa, vieraassa kulttuurissa ja sinulla on kiire ja kone tai liikenneväline lähtee, niin et jää neuvottelemaan siitä, oliko tämä hinta oikea vai oliko se väärä, vaan joudut toteamaan, että näin tässä kävi.

Olisi rehellistä, että hallitus myöntäisi, että nyt nykymuotoinen taksijärjestelmä, luotettava ja turvallinen, lopetetaan ja sen tilalle tulee markkinavoimien laki, niin kuin hallituksen toiminnassa tavattoman monessa muussakin asiassa — markkinavoimien laki. Kyllä siinä tietenkin vahvat aina pärjäävät, tulevat toimeen ja osaavat tarkistaa, millä hinnalla toimitaan, mutta kun puhutaan erityisryhmistä, puhutaan ikääntyneistä ihmisistä, puhutaan syrjäseuduista, niin sitten tämä markkinavoimien laki ei enää tuotakaan sitä halpaa ja hyvää.

Joten tolkkua paikallaan tässä asiassa, turvallinen nykyinen taksijärjestelmä on erinomaisen hyvä, ja uskon, [Puhemies koputtaa] että tälle tulee paljon kannattajia, kun kokemusta näköjään saadaan tästä toisesta.

15.30 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinäluomalle: mitään markkinavoimien lakia ei todellakaan ole tulossa. Suosittelen, että lukisitte läpi tämän mietinnön, mitä kaikkea tässä asiassa on. Aivan samoin kuin tänään on

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

tullut nyt paljon näitä pelkotiloja esille, niin tieto auttaa kyllä tuskaan hyvinkin paljon. Elikkä lukisitte ja perehtyisitte tarkemmin, mitä kaikkea siellä on olemassa.

Kun esimerkiksi taksamittareistakin puhutaan, niin kovin paljon nykytilaan ei tule muutoksia, sillä tarkemmat säännökset tullaan vielä antamaan siitä, minkälaisia näiden taksamittareiden tai vastaavien laitteiden pitää olla. Elikkä muutoksia tulee olemaan siinä, että nykyteknologia otetaan näissä asioissa huomioon. Ei tässä sentään taaksepäin olla menossa, vaan kyllä tässä on tarkoitus mennä huomattavasti asioissa eteenpäin.

15.31 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sehän tietysti riippuu, mitä kukin tarkoittaa eteenpäinmenolla, mutta kyllä kai tässä nyt kiistatonta on, ettei taksilla ole enää päivystysvelvoitetta, vai olenko nyt täysin väärin ymmärtänyt ja lukenut paperini? Haluanpa nähdä, mitä tämä Lapinkin syrjäseuduilla tulee tarkoittamaan. Mitä tulevat lappilaiset sanomaan olosuhteissa, joissa ei enää olekaan varmuutta siitä, jos tarvitsee yöllä kello kahdelta taksin, onko se saatavissa, ja jos on, niin mistä on saatavissa? Mitkä ovat niitä yrittäjiä, jotka sitten ovat valmiit tällaiseen, jossa ei ole mitään tietoa tästä ansaintalogiikasta enää olemassa?

Suhtaudun tähän kyllä erittäin suurella epävarmuudella ja totean, että meillä on kokemuksia vapauttamisesta, ja kyllä se on tämän tyyppiseen johtanut, että ylihintoja peritään ja sen tuloksena moni kokee tulleen ryöstetyksi. On siellä muitakin kuin minä, jotka ovat tulleet Tallinnassa ja Tukholmassa ryöstetyiksi — taksissa.

15.32 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eletään kuitenkin Suomessa ja suomalaisella kulttuurilla ja suomalaisella moraalilla liikutaan eteenpäin. Eli varmasti muutoksia nykytilaan tuleekin tässä asiassa, mutta niin kuin olen useamman kerran tuonut esille, olen itse syrjäisimmän maaseudun edustaja eduskunnassa, ja minä todella odotan tätä esitystä ja odotan, että se tulee tuomaan meille paljon myönteisiä asioita. Tulee niitä kielteisiäkin asioita, mutta uskon, että varmasti enemmän myönteisyyksiä ja mahdollisuuksia.

Samaan aikaan, kun meillä uudistetaan myöskin postilainsäädäntöä ja monia muita, tässä samassa liikennekaudessa olivat sitten nämä kuljetuspuolen asiatkin. Elikkä se antaa meillä yritystoiminnalle monipuolisuutta eri asioissa. Aika harva mummo on kyllä yöllä kahden aikaan taksia pyytänyt. Joskus minä olen lähtenyt kahden aikaan, mutta minä olen kyllä varannut sen kyydin jo edellisenä päivänä.

15.33 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiistatonta on, että hinnoittelusta katto poistuu. Kyllä kai se nyt tarkoittaa sitä, että tämänhetkisen katon yli tullaan menemään. Tulee varmaan halvempia hintoja, jotka ovat nytkin olleet mahdollisia, mutta tulee kalliimpia hintoja, ja keille ne kalleimmat hinnat tulevat? Niille, jotka ovat heikompia puolustamaan itseänsä. Kiistatonta on, että toimipaikkavelvoite poistuu, eli ei ole tietoa, onko auto saatavilla siltä toimipaikalta, jolta se on ollut tähän saakka saatavilla. Nämä ovat kiistattomia muutoksia.

Epäilen, että kun tämä käydään lävitse, niin ihmiset toteavat, että vanha järjestelmä olikin yllättävän hyvä. Tässä herkästi käy niin kuin kävi paikallisradioissa. Niitäkin luvattiin kymmenellä ja seitsemällätoista hyvällä tekijällä, kuinka tulee hienoja paikallisia radioita ja yrittäjiä. Nyt todetaan, että ne ovat kaikki ketjuuntuneet, kaksi kolme ulkomaisessa

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

omistuksessa olevaa ketjua pyörittää koko paikallisradiotoimintaa ja samaa levyä tulee kaikilta näiltä eri kanavilta.

15.34 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä edustaja Essayah, ja oliko edustaja Taavitsainen, mainitsi maaseudun, että maaseudulta poistuu taksiliikenne. Minä lisäisin tähän maaseutuun kyllä vielä harvaan asutut alueet. Itse en ole pelkästään lahtelainen kansanedustaja, vaan edustan Päijät-Hämettä ja koko Hämeen vaalipiiriä. Omassa vaalipiirissäni on valtavasti alueita, joissa tämä asemapaikkavelvoite on tolppa ja se on perusta sille, että taksipalveluita on saatavina kaikkina vuorokaudenaikoina vuoden ympäri erilaisiin tarpeisiin.

Vähän hämmästelen lappilaisen kansanedustajan, edustaja Maijalan, puheenvuoroa. Jotenkin ajattelen Lappia vielä huomattavasti harvempaan asuttuna, huomattavasti laajempaan ja enemmän sen tyyppisenä alueena, jossa ei ole korvaavaa liikennettä, kuten esimerkiksi joukkoliikennettä, joka Päijät-Hämeessä ja Hämeen vaalipiirissä palvelee ihmisiä hyvin päiväaikaan.

Sen lisäksi edustaja Pakkasen puheenvuoroon haluan sanoa sen, että edustaja Pakkasen puheenvuoro piti sisällään kritiikkiä taksamittariin, harmaan talouden lisääntymiseen ja näin pois päin. Toivoisin, että tässä salissa voitaisiin [Puhemies koputtaa] äänestää vielä kahdenkymmenen ennen yhdeksän kerran tästä lakiesityksestä.

15.35 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En nyt ihan ole varma, voidaanko äänestää, mutta toki on hyvä esittää tuollainen toive.

Täällä on käyty hyvä keskustelu hinnan vapauttamisesta, ja olen edustaja Heinäluoman kanssa samaa mieltä, että näinhän tässä hinnan vapauttamisessa tulee käymään: joissakin tapauksissa hinnat tulevat nousemaan, joissakin tapauksissa ne varmaan laskevatkin. Sitähän se markkinatalous on. Mutta tämän suomalaisen järjestelmän hyvä puoli on aina ollut se, että hintakatto on ollut olemassa: voit ottaa turvallisesti sen auton, ja jos tulee ongelmia, niin sinulla on sitten jokin, mihin vedota, että tämä oli nytten ryöstöhinta tässä tapauksessa.

Sitten asemapaikkamääritelmään. Tässä edustaja Maijala ja kaikki muutkin ovat kertoneet siitä. Sehän tarkoittaa, että kaikilla suomalaisilla takseilla tämän hetken järjestelmässä on jokin asemapaikka. Jos ei niillä ole sitä tolppaa tai asemaa, niin sitten se on koti. Se on sille autoilijalle määritelty asemapaikka. Hänen pitää päivystää siellä kotona. Hänellä on ajovelvoite 24/7, mutta hän saa olla kotona. Useimmiten se on näin just syrjäseudulla, pitkien etäisyyksien päässä. Mutta hän saa sitten nukkua ne hiljaiset yöt kotona turvallisesti rouvan kainalossa ja sitä kautta sitten lähteä virkeänä yöllä [Puhemies koputtaa] kyytiin, jos keikka tulee.

15.36 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Maijalan puheenvuoro sytytti siinä mielessä, että ellette halua uskoa meitä oppositiopuolueiden kansanedustajia, niin uskokaa näitä taksiyrittäjiä ja niitä kuljettajia, jotka näitä takseja ajavat. Ne esimerkit ja duubit, joita he ovat esittäneet, kuuluvat näin: Asemapaikkavelvoitteen poistuessa harvaan asutut alueet ovat vaarassa jäädä taksipalveluiden ulkopuolelle. Päivystysvelvoitteen poistaminen taas puolestaan tekee sen, että yrittäjät ovat töissä vain kannattavana aikana. Autokohtaisten lupien poistaminen heikentää kyytiläisen mahdollisuutta saada korvausta, jos matkan aikana tulee jostain syystä ongelmia. Myös har-

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

maalle taloudelle avataan portti rehellisten taksiyrittäjien kustannuksella, ja kun myöskään taksamittaria ei jatkossa enää vaadita hallituspuolueiden toimesta, tämä on suora kädenojennus harmaalle taloudelle ja hankaloittaa samalla matkustajan mahdollisuutta saada tietää matkansa hinta.

Nämä eivät siis ole mitään opposition kummituspelottelua, vaan nämä ovat taksiyrittäjien ja taksia ajavien ihmisten huolia ja murheita siitä, mitä tämä uusi laki liikenteen palveluista tuo tullessansa.

15.38 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän ensimmäisessä käsittelyssä oli myös ministeri läsnä, ja osittain näitä samoja asioita silloin pohdittiin ja aivan aiheellisesti. Mitä tulee päivystykseen syrjäseudulla, niin jo silloin todettiin täällä, että mikäli palvelut eivät siellä toimi — ja silloinhan käy niin, ettei oikeastaan mikään julkinen liikenne toimi — niin silloin joko me joudumme palaamaan tässä salissa asiaan tai viranomaisten toimesta joudutaan palaamaan asiaan tai sitten kunta ostaa päivystystä. Sitten tullaan toiseen kysymykseen: onko kunnan vastuulla pitää yllä julkista liikennettä kokonaan? Eli kyllä näihin asioihin tullaan palaamaan, jos nämä eivät toimi.

15.38 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tietenkin toivoo, että näissä tarkasteluissa oikeasti huomioidaan se, mitä todennäköisesti syrjäseuduilla ja maaseudulla tulee tapahtumaan. On kyllä vaikea tässä vaiheessa nähdä sitä, minkä ihmisen takia arki-iltana siellä, vaikkapa nyt sitten Lapinlahden tai Iisalmen tolilla, olisi päivystämässä niitä takseja suurin määrin, ehkä Iisalmessa vielä jokunen, mutta Lapinlahdella tuskin laisinkaan. Jos on olemassa se läheinen kaupunki, josta niitä kyytejä mitä todennäköisimmin markkinatalouden ehdoilla saadaan, niin kyllä kai se on järkevää mennä sinne Kuopioon ravintoloitten eteen ja odottaa sieltä niitä kyytejä, ei suinkaan sitten olla siellä Nilsissä tai Lapinlahdella tai Suonenjoella tai missä tahansa 40—60 kilometrin päässä, jossa on hyvinkin vähän taksinkäyttäjiä. Elikkä jollakin tavalla on kyllä hankala nähdä, että tässä mitenkään oltaisiin maaseudun ja harvaan asutun seudun oloja parantamassa. Ikävä kyllä tämä hyvä järjestelmä ollaan romuttamassa.

15.39 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy sanoa, että kyllä tämä päivystysvelvoite on yksi semmoinen ongelmallinen asia, mutta kun tuohon puheenvuorolistaan päästään varsinaisesti, niin täytyy sanoa, että ei tämä nykytilanne kyllä valitettavasti ole ongelmaton. Kyllä jotakin olisi tarvinnut tehdä, mutta tämän järjestelmän puitteissa olisi pitänyt tehdä se kehitystyö. Tulen palaamaan siihen puheenvuorossani.

15.40 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Kun taksiautojen saatavuutta lasketaan, sen seurauksena on myös se, että myös kysyntä laskee. Tällainen kokemus itselläni oman alueeni asukkaana on, kun taksiautoilijoiden kanssa olen asioista keskustellut ja tietenkin itsekin taksia käyttävänä ihmisenä tähän tilanteeseen olen törmännyt. Taksin saaminen on monille ihmisille työn, harrastuksen tai oman terveyden takia välttämätöntä, ja hallituksenkin tähän liikennekaareen paketoimien tavoitteiden joukossa on myös tavoitteita, joilla pyritään vähentämään yksityisautoilua, vähentämään päästöjen määrää ja niin eteenpäin, mutta tämä esitys johtaakin itse asiassa toisenlaiseen lopputulokseen: monelle ihmiselle,

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

jolle taksi on ollut mahdollisuus liikkua, tulee eteen oman auton hankinta, kun taksia ei enää jatkossa välttämättä omalle alueelle saa.

Harmaan talouden osassa hämmästelen lähinnä sitä, että kun hallitus on ollut tämän oman taipaleensa aikana varsin pidättyväinen torppaamaan näitä harmaan talouden madonreikiä ja hallitus on muuttanut linjaa ainoastaan silloin, kun oppositio on sitä äänekkäästi osannut vaatia, niin nyt tähän lakikokonaisuuteen, liikennekaareen, jätetään harmaalle taloudelle tällainen aukko. Kansanedustaja Pakkanen, joka on itse myös taksiautoilija, kiinnitti tähän huomiota muun muassa toteamalla, että taksilupa ei tarvita jatkossa enää koulutusta. Eli me synnytämme ihan uuden toimialan, johon ei enää ole sellaista koulutusta, joka on varmistanut meille suomalaisille ja täällä matkaileville ulkomaalaisillekin ihmisille turvallisen ja ammattitaitoisen taksiautoilijoiden joukon, joka on hoitanut asiansa tyylikkäällä tavalla ja perinyt sen maksun, mitä näistä asioista liikenteen puolella peritään.

Tässäpä 2 minuuttia taisi tulla täyteen. — Kiitos.

15.42 Katja Taimela sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä kohdin tätä keskustelua säästän kollegoiden korvia ja kiitän talon virkakoneistoa, koska jotta pöytäkirjoihin jää aivan oikea kirjaus tästä omasta esityksestäni, esitän, että eduskunta hyväksyy vastalauseessa 1 ehdotetut lausumat.

15.42 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää erityisesti edustaja Myllykoskea. Hän kiinnitti tuohon harmaan talouden tilanteeseen omassa puheenvuorossaan huomiota. Itsekin koen, että se on yksi tämän uudenkin esityksen suurimpia riskejä. Tässähän tapahtuu näin — täällä on siitä paljon puhuttu, ja minä uskon, että tämän talon ihmisissä ja meissä kansanedustajissakin on paljon Uberin käyttäjiä — että nythän tällä tulevilla lainsäädännöllä sitten mahdollistetaan tämän Uberin laillistaminen siltä osin, että tilaaminen ja välittäminen on ollut tähänkin asti laillista toimintaa mutta ajaminen ilman lupaa ei ole ollut. Mutta seuraavan kerran, kun se kuljettaja hommaa sen luvan ilman mitään velvoitteita, sitten hänellä on myös lupa, eli se kuljettaja voi jatkaa sitä harrastusmaista toimintaa sillä, ja sitten kun kysytään, onko hänellä sitä lupaa, niin hän näyttää, että kyllä hänellä tällainen lupa on, mutta kun se lupa ei millään lailla velvoita tekemään mitään ajovuoroja eikä mitään tämmöistä, niin täytyy lain kirjain tässä asiassa. Se oli se asia, missä itse henkilökohtaisesti olisin halunnut tähän lakitekstiin tiukemman muotoilun "korvausta vastaan".

Mutta vielä haluan palata tähän päivystysvelvoitteeseen, vahvistettuun hintaan ja kiintiöön. Ne ovat siksi olleet suomalaisessa järjestelmässä voimassa olevia asioita, että jos sinulla on velvoite päivystää, niin silloin ajaessasi keikan saat vahvistetun taksan mukaisen hinnan. Sitten toisaalta kiintiö on ollut myös niin kuin käsi kädessä, että ei ole sitten kohtuuttoman monta autoa sillä samalla alueella päivystämässä sitä yhtä taikka kymmentä kyytiä silloin, kun on kysyntää. Toisaalta, jos kerta kiintiöt poistetaan ja päivystysvelvoite poistuu, kyllä silloin täytyy myös hinnan vapautua, että sitten lähtee markkinatalous toimimaan ja se kaveri sitten saa sen kyydin, jos hän nyt sitten viitsii sitä vartoa, mutta mitään velvoitetta ei ole myöskään lähteä ajamaan sitä kyytiä, kun on tällainen vapaa tila. Nämä vahvistettu hinta, velvoite ja kiintiöt ovat myös velvoittaneet, että sen auton pitää lähteä ja tulla sinne, kun tilataan.

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

15.45 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin täällä edustaja Pakkaselta, joka on ammattimies, onko sellainen järjestely mahdollinen, että kunta tekee sopimuksen, että joku tai jotkut päivystävät ja samalla sitoutuvat noudattamaan tiettyä taksaa. Silloinhan tämä taksiyrittäjä saa per tunti jonkun korvauksen siitä hyvästä, että hän on sitoutunut noudattamaan korkeintaan jotakin tiettyä maksimaalista taksaa, jolloin tämä järjestelmä on ikään kuin lukittu. Nykyinen järjestelmään on ollut hyvä, ja se on toimiva, mutta siitä ei voi mitään osaa ottaa pois, niin kuin edustaja Pakkanen täällä hyvin totesi. Siellä on päivystysvelvoite, siellä on kiintiö, siellä on maksimitaksa, ja näitä ei voi yksi kerrallaan purkaa, vaan sitten koko järjestelmä on otettava uuteen tarkasteluun.

15.45 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Eestilä otti hyvän esimerkin. Kyllähän tämä varmaan mahdollista olisi, että tehtäisiin tällainen sopimus, mutta itse esitän kysymyksen, että miksi tehdä tällainen sopimus, kun nyt on toimiva järjestelmä olemassa, se ei maksa kunnalle mitään tällä hetkellä. Mutta tietenkin, jos se tilanne menee siihen, että me emme saa ihmisiä ja tarve kyydeille on, sitenhan me joudumme tilanteeseen, että jollain tavallahan tämä pitää varmistaa, ja sitten tulee tämä, että kunta maksaa. Mutta tämän nykyisen järjestelmän hyvä puoli on nimenomaan se velvoite päivystää ilman korvausta, se on tärkeä asia. Suomalainen taksi seisoo siellä tolalla, ei se saa mitään euroa siitä, kun se vartoo sen seuraavan kyydin. Joskus se tulee kymmenessä minuutissa, joskus menee kahdeksan tuntia. Olen itse tehnyt yövuoron, missä ei tullut keikan keikkaa. Mutta ei minulla ole valitusoikeutta, minä ajan sen, ja joku kaveri sitten toisen kerran tekee sen nollayön, mutta onneksi tulee sitten se hyvä yö ja tuplataan, ja sillä sitten bisnes pyörii.

15.47 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Pakkanen sanoi tämän ytimen. Nyt tuntuu tietysti vähän oudolta, jos etukäteen ryhdytään huutamaan kuntaa tässä apuun ikään kuin takaajaksi. Muistelen tätä sote-keskustelua, jota sitäkin on tässä salissa käyty. Siinähan hallitus on ottanut sen linjan, että kunta ei saa toimia sote-alueella minkäänlaisena toimijana. Ja tämän hallituksen sote-uudistuksen kantava ajatus on se, että kuntia estetään toimimasta sotessa, ja kun sitä ei tulla määrittelemään kunnan tehtäviin, niin kunta ei saa tällä alalla tehdä mitään. No, nyt sitten kuntaa huudetaan taksiliikenteen järjestäjäksi. Tuntuu hiukan monimutkaiselta tämä ajatuksenjuoksu suhteessa siihen terveeseen, toimivaan, luotettavaan ja turvalliseen taksijärjestelmään, joka meillä tällä hetkellä on.

15.47 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse kuulun siihen joukkoon, joka pitää nykyistä taksijärjestelmää hyvänä, mutta kun näyttää siltä, että lakiuudistus nyt tulee, ja kun on monta kertaa ja monessa puheenvuorossa nostettu esille se, että päivystys ei tule toimimaan joissakin paikoissa, niin itse esitin vähän ennakoivasti sen ratkaisun, millä sitten viranomaisen todennäköisesti joutuu puuttumaan asiaan. Kun minä itse käsitan niin, että liikkuminen on kuitenkin kansalaisten perusoikeus, niin jos ei enää millään saa julkista liikennettä eikä taksia eikä mitään toimimaan, niin totta kai kansanedustajien pitää puuttua tai viranomaisten pitää puuttua. Ja tällainen yksinkertainen malli, mihin joudutaan tai voidaan mennä, on tietenkin se, että sitten korvaus annetaan päivystyksestä. En tiedä, onko se mahdollista, mutta minä vain esitän tulevaisuuteen. Emmehän

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

me koskaan saa jäädä semmoiseen tilaan, että esitämme ihmisille uhkakuvia mutta kukaan ei esitä minkäänäköistä ratkaisua. Minusta sekin on väärin.

15.48 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä kun ei ole ministeriä paikalla ja ministerin tehtävää hoitaa kansanedustaja Pakkanen ammattiautoilijana ja asiantuntijana, niin säästän kyllä arvostamaani edustajakollegaa kysymykseltä. Mutta ehkä tämmöisenä retorisenä kysymyksenä: jos edustaja Pakkanen kuvaama tilanne tolalla tapahtuu, että siellä on joko autoja odottamassa kyytiä tai ei ole, jolloin sitten asiakas lähinnä odottaa sitä autoa tai ainakin toivoo, että jollain kohtuuhinnalla auton saisi, niin onko enää olemassa kohtuuhintaa, kun hintakatto poistuu? Silloin kun saatavuus laskee ja kysyntä laskee, niin sen yhtälön päässä on myös se, että hinnat nousevat. Ne harvat, jotka sitten autonsa saavat, saavat kyllä auton, mutta mitä se maksaa sille mökinmummolle? Kauhistuttaa ajatellakin tässä vaiheessa.

Tämmöisen liikennekaaripaketin ongelma on se, että täällä on ihan kypsiäkin omenoita sisällä mutta meidän pitäisi kansanedustajina ostaa myös ne mädät omenat. Ja sen kautta itse olisin kyllä toivonut näkeväni tästä vielä yhden äänestyksen ja sen jälkeen fiksumman lain.

Puhemies Maria Lohela: Listalle.

15.50 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Valiokunnan puheenjohtaja Jalonen on nyt poistunut salista, ja siinä mielessä toivotetaan hänelle sitten muita työtehtäviä kuin liikennekaaren käsittelyssä läsnäolo.

Minun mielestäni lähtökohtaisesti tässä koko käsittelyssä, kun liikennekaarta on lähdetty uudistamaan, on yksi perusnäkökohta jätetty huomiotta, ja se on tuleva sote-uudistus. Ja nämä probleemat liittyvät siihen, niin kuin edustaja Eestilä toi kyllä minun mielestäni osaltaan jo ennakolta esille huolen siitä, onko se sitten kunta vai ei. Tällä hetkellä se on Kansaneläkelaitos, joka pyörittää tätä rulettia. Se on meille hirvittävän kallista. Me tarvitsemme uudistusta tähän liikennöintiin ja varsinkin niille ihmisille, jotka hoivansa vuoksi ovat julkisten kulkuvälineiden varassa, ja kun niitä ei ole joukkoliikennemuodossa, niin yhteiskunta on käyttänyt taksipalveluja.

Jo edellisessä hallituksessa, missä myös vasemmistoliitto oli mukana, lähdettiin ponnekkaasti ajamaan sitä näkökulmaa, että meillä näiden Kela-kyytien uudistusta ruvettiin tekemään, ja silloin tehtiin uudistuksia tähän taksipalveluiden saatavuuteen, tuli kimpapakyydit ja niin edelleen. Mutta edelleen jäi kehittämätön askel siihen suuntaan, että tällä hetkellä Kela ohjaa taksipalveluja, kun pitäisi olla niin, että siellä keskussairaalassa hoidetaan ne taksipalveluiden ajanvaraukset juuri siten, että niitä mökkien mummoja ja pappoja voi mennä kaksi taikka kolmekin yhdellä taksilla. Niin siellä ajanvarauksessa jo tehdään se suunnitelma, kuinka palvelu toteutetaan sinne Nakkilan Mäkirinnantielle, mistä ne Eino ja Kerttu tulevat kyytiin, ja sitä kautta pystytään hyödyntämään nykyisen taksikapasiteetin tehokkaampaa käyttöä ja sitä, että ihmiset voivat sitten sieltä keskussairaalasta tullessaan poiketa vielä kauppaankin samalla reissulla.

Meillä on paljon semmoista ajattelua, mikä olisi tässä liikennekaareissa pitänyt huomioida jo suunnitteluvaiheessa. Nyt lähdettiin vain markkinatalousmielessä uudistamaan tätä palvelukonseptia ja unohdettiin todellakin se... Edustaja Kari hyvin sanoi, että vähän haipuilevaa on ollut — niin kuin minäkin sanoin — tämä harmaan talouden torjunta. Jo heti,

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

totta kai, ne leikkaukset näyttivät sen, mitä mieltä hallitus on harmaasta taloudesta. Menen mielummin markkinat edellä ja unohdetaan se, että liiketoiminnasta pitää tulla myös tuloja valtiolle ja valtio on se, joka sitten mahdollistaa näille kansalaisille, jotka ovat tukien varassa ja erityisesti hoivapalvelujen saatavuuden osalta keskiössä, näillä verotuloilla niitä kuljetuspalveluita, mitä ei joukkoliikenne voi mahdollistaa.

On todellakin tärkeää, että nämä kiintiöt ovat keskiössä, tämä päivystysvelvollisuus ja niin edelleen, mutta kun tätä keskustelua käy tuolla omassa kunnassa, niin täytyy sanoa, että tähän nykyjärjestelmään olisi tarvinnut saada todellakin jotakin sellaista jenkkaa, että päivystysvelvollisuus ja kyytien saatavuus olisivat parempia. Monesti haja-asutusalueilla, pienissä kunnissa taksiyrittäjien leipä tulee päivällä ajetuista hoivapalvelukyydeistä ja koulukyydeistä. Ja se liiketoiminta on sen verran kannattavaa siinä kohtaa, että sitten nämä illalla saatavat palvelut ovatkin paljon heikompia, ja silloin tullaan siihen tilanteeseen, että onko se ambulanssi vai taksi tai joku muu kuljetusmuoto. Näitä olisi pitänyt kyllä enemmän pohtia jo lähtiessä tähän liikennekaareen ja täyttää enemmän sitä yhteiskunnallista palveluvelvoitetta.

Mutta tämä malli ei nyt sitä tuota. Meille tulee markkinatalousmalli, joka ei takaa kaikille kansalaisille yhdenvertaisia palveluja. Minä näen jo sieluni silmin Helsingissä pikkujoulujen aikaan sen, kun tolपालle tulee kuljettaja, joka huutaa, että kenellä on sata euroa, ja kun joku nostaa käden pystyyn, niin sanotaan, että kyyti on täällä sinulle, ellei joku huuda, että minä maksan satakaksikymppiä lähtörahaa, ja loppu menee sitten tätä rataa. Tämä aivan varmasti on selvää, että näin tapahtuu. Ja kuka ei tulisi sieltä haja-asutusalueelta 60 kilometrin päästä tuottamaan palveluja siihen parhaaseen aikaan jättäen sen oman alueensa ja oman kuntansa vaille julkista liikennettä eli taksipalveluja?

15.55 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Otan vielä esille tässä yhden asiantuntijan, joka tuolla valiokunnassa kävi kertomassa näkemyksiään, ja se on sosiaali- ja terveysministeriö. Tässä heidän lausunnossaan sanotaan näin: "On kuitenkin huomattava, että ehdotettujen muutosten taloudellisia vaikutuksia on mahdoton arvioida tarkasti etukäteen. Esitys sisältää riskejä siitä, että kustannukset tulevat vähenemisen sijasta nousemaan. Joukkoliikenteen reitti- ja kutsuliikennelupavaatimusten poistamisella ja taksien asemapaikkakiintiöistä luopumisella voidaan arvioida olevan markkinoita keskittäviä vaikutuksia. Liikennepalvelujen saatavuus voi heikentyä ja matkakustannukset nousta erityisesti harvaan asutuilla seuduilla sekä kasvukunnissakin hiljaisempaan matkustusaikana. Lisäksi, jos julkisen liikenteen esteettömät ratkaisut tosiasiallisesti vähenevät, seurauksena voi olla asukkaiden muuttoa keskustaan tai siirtymistä palveluasuntoihin tai laitoksiin, mikä myös osaltaan lisää kokonaistaloudellisia vaikutuksia."

Mielestäni nämä ovat sellaista puhetta, tekstiä ja asiantuntijojen näkemyksiä, jotka olisi pitänyt ottaa huomioon. Näistä puhuimme valiokunnassa, mutta en kerta kaikkiaan ymmärrä, miksi mitään näitä, tätä suurta pinkkaa, joka tässä on, ei otettu huomioon.

Kannatan Katja Taimelan tekemää äskeistä ehdotusta.

15.57 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoski toi hyvin esille sitä, että nykytilanne taksipuolellakaan ei ole ongelmaton, ja todellakin tulevan sote-uudistuksen hän toi hyvin esille. Tämä tarkoittaa sitä, että uudistusta tarvitaan näissä asioissa. Sen takia onkin hyvä, että nyt tämän uuden esityksen myötä me pystymme yhdistämään taksin, Kelan, tavaroitten ja postin kuljetuksen, eri palveluitten hoitamisen samalla kulje-

tuksella ja kyydillä. Elikkä nämä on todella otettu tässä esityksessä huomioon ja mahdollistettu se, että nykyinen tilanne voitaisiin ottaa huomioon ja mentäisiin sen mukaan sitten kohti huomista päivää.

Kiinteä toimipaikka nyt varsinaisesti poistuu, mutta samanaikaisesti meillä myöskin mahdollisuus aloittaa yritystoiminta helpottuu. Elikkä minä uskon, että meille tulee tähän toimintaan myöskin mukaan muita, ei niin kokopäiväisiä, vaan osa-aikaisia monialayrittäjiä, jotka voivat tukea sitten niissä tilanteissa, kun on vähemmän näitä palveluja käytössä. Ja jos kerran siellä taajamassa jotakin taksikyytiä enempi tarvitaan, on ihan hyvä, että taksikuskit saavat siellä niitä tuloja, sillä ei ole kenenkään etu sekään, että se taksikuski joutuu joutilaana päivystyksessä odottamaan eikä saa siitä mitään tuloja. Tuloja tarvitaan kaikille.

Harmaata taloutta on estettävä. Se otettiin tässä asiassa koko ajan esille, ja mietittiin, miten sen kanssa toimitaan. Sitä tullaan myöskin seuraamaan nytten tässä todella paljon, että se varmasti voidaan estää. Harmaa talous on ollut meillä hyvin monessa eri asiassa esillä tämän hallituskauden aikana, ja varmasti sitä tullaan estämään ja sen poistamiseksi tullaan tekemään paljon töitä.

Meillä on kotona kolme autoa, lähimpään taksiin on matkaa 30 kilometriä, enkä minä panisi ollenkaan pahakseni, vaikka minä voisin joskus käyttää jonkun muunkin autoa jonkunlaista järkevää korvausta vastaan, mutta ei minulla ole tänä päivänä varaa maksaa sitä, että se taksi tulee ensin meille sieltä 30 kilometrin päästä ja sen jälkeen minun pitää alkaa maksamaan vielä matka siitä [Puhemies koputtaa] sitten erikseen.

15.59 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä uudistus digitaalisuuden osalta on erittäin kannatettava, mutta kyllä täytyy hämmästellä, kun huolta on tässäkin kohtaa — juuri luin sähköpostia, jossa kuljettajat ja taksiyrittäjät ovat huolissaan hinnan osalta, koulutuksen osalta, saatavuuden osalta ja turvallisuuden osalta — mistä löytyvät ne asiantuntijat, jotka oikeasti tukevat hallituksen esitystä näiltä osin. [Katja Taimela: Liikenne- ja viestintäministeriöstä!] Tämä on vähän samalla tavalla kuin sote-uudistus: kukaan varsinaisesti käytännön työtä tekevä ei tue sitä. Tämä on hallitukselle hyvin tyypillinen uudistus: yhtään ammattilaista, joka tukisi tätä hallituksen esitystä, ei ole löytynyt.

Otin puheenvuoron siitä syystä, että minusta on mielenkiintoista, että kun tämä hallitus haluaa kunnilta pois jätehuollon, työterveyshuollon, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut, neuvolatoiminnan — kaiken — niin sitten he haluavat sinne taksit niin, että veronmaksajien rahoilla ruvettaisiin tukemaan järjestelmää, jossa taksit huolehdittaisiin kuntien osalta. Enää en ymmärrä tätäkään logiikkaa. Minä olin kuvitellut, että taksit jos mitkä toimivat markkinatalouden ehdoilla, niin kuin tähänkin asti, ja he itsekin ovat sitä mieltä, mutta tämä järjestelmä, minkä edustaja Maijalakin äsken toi esille, kyllä todellakin ajaa nykyisiä taksiyrittäjiä konkurssiin, työttömäksi ja antaa mahdollisuuden silppu-, pätkätöihin niille ihmisille, jotka oikeasti hankkivat elantonsa jostain muualta ja sitten toisena työnä tai kolmantena työnä kerätäkseen viikon palkan kasaan ajavat taksia. Mutta minä olisin ajatellut, että tulevaisuudessakin taksiyrittäjä olisi ihan oma ammattikuntansa, jossa oikeasti voisi nauttia siitä työstä, arvostuksesta, tehdä sitä ja saada siitä koko elämän suolansa sekä rahansa.

16.01 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on jo pakko sanoa edustaja Paaterolle, että kyllä tässä on tarkoitus, että yrittäjät saisivat jatkossa paremmat tulot omasta työstänsä elikkä että heillä olisi töitä koko-aikaisesti, että sitä jouti-

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

lasta odottamisaikaa saataisiin vähemmäksi ja silloin, kun töitä on, sitä työtä pystyttäisiin kunnolla tekemään ja erittäin paljon.

Toinen on sitten se, että kunnille ei todellakaan ole tarkoitus alkaa siirtämään minkäänlaisia taksipalvelutoimintoja. Ei ole.

16.02 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Nyt täytyy puoluekollegaa vähän siinä mielessä terävöittää, että ei tämä nykyinen esitys kyllä millään lailla olemassa olevien yrittäjien taloutta paranna, mutta voihan siitä aina toiveita esittää.

Kyllä tällä esityksellä, edustaja Paatero, kannattajia on. Täällä salissa tulee olemaan valtava määrä kannattajia tälle esitykselle. Moni asiantuntijahan on pitänyt tästä paljon hyviä esityksiä. Moni kuluttaja on sanonut, että joo, hieno homma, hinnat laskevat. Kyllä tälle asialle kannattajia on, ei siitä kannata olla huolissaan, mutta siitä ollaan samaa mieltä, onko tämä uudistus hyvä alan toimijoille. Ja miten sitten tulevaisuudessa kunnat ja kaupungit tähän suhtautuvat? Miten suhtautuu Kela? Siitä haluaisinkin mainita, kun edustaja Myllykoski otti Kela-keskustelun tähän mukaan, että taksithan ovat jo nyt tehneet Kelan kyytien yhdistelyssä merkittäviä säästötoimenpiteitä Kelan kanssa nykytilanteessa, mutta aika näyttää sitten, onko se mahdollista tulevaisuudessa. Siellä on puhuttu kymmenien miljoonien säästöistä tällä hetkellä julkisessa liikenteessä, mitkä ovat Kela-korvattavia kyytejä, mutta aika näyttää tosiaan, mikä on tulevaisuus.

Edustaja Kari omassa hyvässä puheenvuorossaan kysyi, mikä on kohtuuhintainen taksi-kyty. Tämä on vähän hankala sanoa, kun jossain kohtuu on liikaa, jossain kohtuu on liian vähän. Itse sanoisin, että suomalainen taksi suomalaisen kuluttajan hintatasoon nähden on kilpailukyinen. Ei se Euroopan halvinta ole, mutta ei olla myöskään Euroopan kalleimpia. Jos verrataan meidän maamme muuta hintatasoa, palkkatasoa, autojen hintaa ja näitä veroasioita, niin kyllä ihan kilpailukykyisiä Suomessa ollaan tällä hetkellä.

No, kyytien yhdistäminen on onnistunut tähänkin asti, mutta lainsäädäntö ei vain mahdollista tänä päivänä elintarvikkeitten, pakettien, henkilöitten, sairaitten ihmisten kuljettamista samassa autossa samalla kertaa. Mutta myöskään tähän tässä lakiesityksessä ei halettu puuttua, eliikkä kyllä tässä vielä korjattavaa riittää.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 188/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 4/2017 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

Keskustelu

16.04 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Tästä hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain muuttamisesta haluan muuttaman sanan sanoa ja siteeraan tässä vastalauseen tekstiä: "Asiantuntijakuulemisissa, lausunnoissa ja viesteissä maakunnista on korostunut ajatus siitä, että lain väliaikainen muuttaminen ei ole tarkoituksenmukaista muun muassa siksi, että se lisää hallinnollista työtä, joka saat-
taa pahimmassa tapauksessa mennä hukkaan, kun lakia joudutaan muuttamaan nopealla aikataululla."

Tätä esitystä on kritisoinut äsken kertomani mukaan asiantuntijoista suurin osa ja esittänyt tämän puutteen, joka tähän lakiesitykseen sisältyy. Yhtenä isona lausunnonantajana ja asiantuntijatoimielimenä on muun muassa Suomen Kuntaliitto, jonka lausunnossa todetaan, että esitys ei vastaa nykytilan haasteisiin tai esityksen omiinkaan tavoitteisiin.

Näin ollen teen vastalause 1:n mukaisen hylkäsesityksen.

16.06 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Karin tekemää esitystä. Tämä 22 kuukauden erillislainsäädäntö, niin kuin tätä voi ehkä nimittää, kuulostaa kummalliselta — esittelin tätä vastalauseetta ensimmäisessä käsittelyssä. Jos maakuntahallinto tulee, niin ehkä tässä voi retorisesti heittää kysymyksen, että onko niin, että hallitus ei usko, että maakuntahallinto tulee 22 kuukauden jälkeen, koska nyt pitää tehdä tällainen uudistus, joka sitten tehdään uudelleen 22 kuukauden jälkeen.

16.06 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tästä on hyvä jatkaa edustajien Kari ja Paatero jälkeen. Tuossa hieman huonolla korvalla kuuntelin, en muista, kannattiko edustaja Paatero tätä edustaja Karin hylkäsesitystä, mutta jos ei kannattanut, niin itse sitä lämpimästi kannatan.

Tässä yhteydessä on hyvä todella muistaa, että kysymyksessähän on nyt tämä väliaikainen lainsäädäntö, mikä tulisi voimaankin vasta vuoden 2019 alusta, mutta kun me tiedämme, että nämä suuremmat hallintouudistukset ovat vielä tulossa ja se aiheuttaa sitten varmasti myös uusia muutoksia tähän yhteispalvelulainsäädäntöön, niin herää kyllä kysymys, onko tarkoituksenmukaista tällaista väliaikaista lainsäädäntöä säätää, varsinkaan kun nämä käytännön toteuttajat tuolta kunnista ovat hyvin vahvasti kertoneet siitä, että tällä sellaisia vaikutuksia kuin esityksessä todetaan ja halutaan ei saavuteta. Tämän johdosta on kyllä hyvä vetää se johtopäätös, niin kuin moni kuntatasonkin asiantuntija on vetänyt, että tämä väliaikainen lainsäädäntö ei ole tarkoituksenmukaista ja sen takia tätä kannattaisi kyllä hetken vielä miettiä. Sen takia on perusteltua todella esittää tätä hylkäystä, niin kuin vastalauseessamme teemme.

Ehkä toinen huomio vielä tähän lisäksi on se, että yleisesti täällä eduskunnassakin on ollut hyvin vahva tahto siitä, että enemmänkin vanhoja normeja purettaisiin kuin uusia säädettäisiin, eikä tämä taida istua tähän norminpurkuhenkeen, että tehdään tällaista väliaikaista lainsäädäntöä, jolle kyllä tarkoituksenmukaisuutta ei löydy. Tältä osin tämä on kyllä huonoa harkintaa, ja toivoisi, että tässä hallitus olisi vielä hetken miettinyt, tarvitaanko tätä lainsäädäntöä.

Näillä perusteilla todella kannatan Mika Karin esitystä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vankeuslain, tutkintavankeuslain ja yhdyskunta-seuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 263/2016 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 4/2017 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

16.08 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa rouva puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Jo tämän lakiesityksen ensimmäisessä käsittelyssä kiinnitin huomiota siihen, miten perustuslakivaliokunta eli käytännössä sen asiantuntijat olivat arvioineet yhtäältä vangin oikeutta olla kuljetuksen aikana ilman käsirautoja ja toisaalta vankien ja muiden kuljetuksessa mukana olevien henkilöiden oikeutta turvallisuuteen. Ensimmäisessä käsittelyssä ihmettelin perustuslakivaliokunnan eli sen asiantuntijoiden tulkintaa ja toivoin, että perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja tai muut jäsenet olisivat sitä enempi perustelleet.

Nyt toisessa käsittelyssä toivomukseni on sama, mutta nytkään perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja tai nähdäkseni yksikään perustuslakivaliokunnan jäsenistä ei ole paikalla. Viimeksi oli sentään yksi jäsen. Kun kello on nyt noin 16, niin pitää kysyä, mihinkäköhän aikaan näistä asioista pitäisi täällä keskustella näin tiistai-iltapäivällä siten, että myös perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja tai edes perustuslakivaliokunnan jäseniä olisi paikalla.

Arvoisa puhemies! Sitten itse asiaan.

Eduskunnan yksimielisesti hyväksymän lausuman perusteella hallitus esitti eduskunnalle säädöstä, jonka mukaan vankikuljetuksissa voitaisiin eräissä täysin poikkeuksellisissa tilanteissa laittaa kaikille kuljetettaville vangeille käsiraudat, vaikka yksilökohtaista harkintaa erikseen jokaisen vangin karkaamisvaarasta tai vaarallisuudesta ei tehtäisi. Hallitus esitti seuraavaa uutta momenttia: "Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, lyhytaikaisen kuljetuksen ajaksi kaikki samassa ajoneuvossa kuljetettavat vangit voidaan sitoa, jos se on välttämätöntä vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi tai kuljetuksen turvallisuuden säilyttämiseksi kuljetettavien suuren määrän, poikkeuksellisten liikenneolosuhteiden tai muun näihin rinnastettavan syyn vuoksi." Siis tällaista uutta momenttia. Ja perään seuraavaan momenttiin kirjoitettiin hallituksen esityksessä, että "sitomista ei saa jatkaa pitempään kuin on välttämätöntä". Sitominen siis tässä yhteydessä tarkoittaa lähinnä käsirautoja, vaikka kun lukee perustuslakivaliokunnan lausuntoa, jossa viitataan johonkin Kamerunin ennakkotapaukseen, ja lukee asiantuntijoiden lausuntoja, joissa viitataan Nelson Mandelaan ja Puolaan ja Venäjään, niin en tiedä, minkälaisissa kahleissa valiokunnan asiantuntijat tai jäsenet kuvittelevat suomalaisia vankeja kuljetettavan.

Näin kuitenkin hallitus esitti, ja miten hallitus sitten perusteli esitystään? Otetaan siihenkin ihan sanatarkat sitaatit. Hallitus perusteli näin: "Ehdotetun säännöksen nojalla lyhytaikaisen kuljetuksen ajaksi kaikki kuljetettavat vangit voitaisiin sitoa kuljetuksen turvaamiseen liittyvistä välttämättömistä syistä kuljetuksen ajaksi. Tällaisia syitä olisivat kuljetuk-

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

sen turvallisuuden säilyminen ja vangin tai muun henkilön koskemattomuus tilanteissa, joissa kuljetettavana olisi suuri määrä vankeja, kuljetus tapahtuisi poikkeuksellisissa liikenneolosuhteissa tai sitomiselle olisi jokin muu näihin rinnastettava syy. Käytännössä kaikkien vankien sitominen olisi tarpeellista lähinnä silloin, kun suurta vankimäärää kuljetetaan tuomioistuimeen. Tällaisissa tilanteissa kuljetettavana voi olla erilaisista rikoksista epäiltyjä tutkintavankeja, joihin liittyvät riskit eivät välttämättä ole Rikosseuraamuslaitoksen henkilökunnan tiedossa. Tällaisessa tilanteessa voisi poikkeuksellisesti olla perusteltua ehkäistä mahdolliset vaaratekijät ennakolta sitomalla kuljetettavat vangit kuljetuksen ajaksi." Näin siis hallitus perusteli.

Vielä otan täältä lisää hallituksen esityksen järkeenkäypiä perusteluja. Hallitus nimittäin perusteli myös näin: "Ehdotetuissa säännöksissä säädetään täsmällisesti ja tarkkarajaisesti niistä tilanteista, joissa kaikki kuljetettavat vangit voidaan sitoa. Sitominen voitaisiin tehdä vain lyhytaikaisen kuljetuksen aikana, kun kuljetetaan suurta määrää vankeja, liikenneolosuhteet ovat poikkeukselliset tai on jokin muu näihin rinnastettava syy. Lisäksi sitominen edellyttää kokonaisharkintaa siitä, että se on välttämätöntä jonkun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi tai kuljetuksen turvallisuuden säilyttämiseksi. Ehdotuksia voidaan pitää hyväksyttävänä, koska niillä pyritään turvaamaan ennen kaikkea muiden henkilöiden koskemattomuutta ja turvallisuutta kuljetuksen aikana mahdollisesti aiheutuvilta häiriöiltä." Ja edelleen: "Säännösten soveltaminen rajoittuu vain poikkeuksellisiin tilanteisiin, joissa kuljetuksen turvallisuutta ei voida taata muuten kuin sitomalla kaikki vangit." Eli näin hallitus perusteli tätä esitystään.

Näin ollen perustuslakivaliokunnalla eli käytännössä sen asiantuntijoilla oli edessään aika lailla klassinen punnintatilanne. Toiseen vaakakuppiin laitettiin vangin oikeus henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen, joka on turvattu perustuslain 7 §:ssä. Toiseen vaakakuppiin laitettiin sitten, jos kyseessä on lyhytaikainen kuljetus, jos on suuri määrä vankeja, jos on poikkeukselliset liikenneolosuhteet tai jos on niihin rinnastettava muu syy, se sitominen, joka olisi välttämätöntä — siis "välttämätöntä", ei "tarpeellista", ei "saattaisi olla välttämätöntä", vaan lakitekstin mukaan "olisi välttämätöntä" vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi. Eli minä ymmärrän tämän turvallisuuden suojelemisen sen mukaan, että siinäkin suojataan perustuslain 7 §:n oikeushyveitä, joista siis kyseeseen tulee ennen kaikkea koskemattomuus, turvallisuus, joilla ymmärrän tarkoitettavan esimerkiksi sitä, että muiden vankien ja vanginvartijoiden tai muiden henkilöiden elämä ja terveys saattavat joutua vaakalaudalle.

Tätä kohtaa hallitus sitten vielä erikseen perusteli näin, ja luen tuon sanatarkan perustelun, mitä tällä turvallisuudella tarkoitetaan. Siitä kirjoitettiin näin. Ensinnäkin siis hallitus kirjoitti: "Välttämättömyys tarkoittaisi sitä, että kaikkien kuljetettavien vankien sitomista harkittaessa tulisi arvioida myös muut mahdolliset järjestelyt, kuten osastoitujen ajoneuvojen käyttö tai toisilleen vihamielisten vankien sijoittaminen eri kuljetuksiin, kuljetuksen turvaamiseksi." Mutta sitten: "Vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemisella tarkoitettaisiin sitä, että kuljetukseen liittyy vankien välisen väkivallan tai henkilökuntaan taikka ulkopuolisiin henkilöihin kohdistuvan väkivallan uhka esimerkiksi kuljetettavien tekemien epäiltyjen rikosten tai muiden kuljetettavista tiedossa olevien seikkojen vuoksi. Kuljetuksen järjestyksen turvaamisella tarkoitettaisiin sitä, että kuljetukseen liittyyi karcaamisen vaara tai muu uhka sille, ettei kuljetusta voida suorittaa asianmukaisesti esimerkiksi tiedossa olevien liikenneolosuhteiden vuoksi."

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

Eli perustuslakivaliokunnan edessä oli seuraava harkintatilanne: Kumpi oikeushyve on nyt tärkeämpi suojeltava — sekö, ettei sille vangille tai tutkintovangille asetettaisi käsirautoja, kun häneen ei kohdistu kuitenkaan mitään hänen henkilöönsä itsessään liittyvää arvelua tai epäilyä, vaiko se, että siellä on muita vankeja, siellä on henkilökuntaa, ehkä muitakin ihmisiä, joiden turvallisuus, siis fyysinen koskemattomuus, elämä, saattaa olla kyseessä? Kumpi oli tässä tilanteessa tärkeämpää?

Mitä perustuslakivaliokunta päätti? No, totta kai se päätti, että voi hellanlettas sentään, kyllähän sen vangin oikeus olla kuljetuksen aikana ilman käsirautoja on paljon tärkeämpi hyve kuin se, että muiden vankien tai vankikuljettajien tai vanginvartijoiden turvallisuus taattaisiin. Tässä punninnassa, jossa oli molemmissa vaakakupeissa perustuslain 7 §:n tarkoittamia oikeushyveitä, perustuslakivaliokunta piti tärkeämpänä sitä, että vangin oikeus olla kuljetuksen aikana ilman käsirautoja taataan, vaikka olisi välttämätöntä muiden vankien, vanginvartijoiden, muun henkilökunnan turvallisuuden vuoksi toimia toisin. Tässä punninnassa siis tämän vangin oikeus olla ilman käsirautoja on suurempi oikeus kuin muiden vankien ja vartijoiden oikeus olla turvassa — siis vaikka arvioitaisiin, että tämä turvan takaaminen välttämättä, siis välttämättä, edellyttäisi kaikille samassa kuljetuksessa oleville vangeille käsiraudat.

Tämä on niin käsittämätön lopputulos, että en vieläkään voi sitä ymmärtää. Onko todellakin näiden muiden ihmisten — muiden vankien, vanginvartijoiden, muiden mahdollisesti kuljetuksessa mukana olevien ihmisten — turvallisuus niin pieni asia, niin pieni tarve, että vaikka välttämätöntä turvallisuuden takaamiseksi olisi kaikkien näiden samassa kuljetuksessa olevien vankien laittaminen käsirautoihin, tätä käsirautoihin laittamista ei saa tehdä? Näin perustuslakivaliokunta päätti, ja perustuslakivaliokunta siis päätti, että on Suomen perustuslain vastaista — kuulkaa: Suomen perustuslain vastaista — että kaikille vangeille laitettaisiin käsiraudat siinä samassa kuljetuksessa, vaikka se olisi välttämätöntä muiden ihmisten turvallisuuden eli hengen ja elämän ja terveyden suojelemiseksi. Näin päätti Suomen perustuslakivaliokunta — tietysti asiantuntijoidensa opastamana.

Kun olen lukenut asiantuntijalausuntoja ja myös perustuslakivaliokunnan lausuntoa, niin perustuslakivaliokunta on pitänyt tätä säädöstä tarpeettomana. Perustuslakivaliokunta olisi voinut pitää sitä tarpeettomana ja lausua lakivaliokunnalle, että sen mielestä tätä säädöstä ei tule säätää, koska se on valiokunnan mielestä tarpeeton — samalla tavalla kuin valiokunta piti huonona asiana, että tuli käännetty todistustaakka tietyissä talousrikosten seuraamustilanteissa, ja silloin lakivaliokunta kuitenkin siis päätti, että se käännetty todistustaakka on tarpeellinen, ja onneksi sellainen laki säädettiin ja erilaiset vero- ja talousrikoskonnat saavat pitää varansa. Mutta se, että perustuslakivaliokunta olisi tyytynyt toteamaan, että se pitää säädöstä tarpeettomana, ei riittänyt perustuslakivaliokunnalle, vaan perustuslakivaliokunta totesi, että se on vastoin Suomen perustuslakia — siis vastoin Suomen perustuslakia on se, että turvataan niiden muiden ihmisten turvallisuus tilanteessa, joka on poikkeuksellinen, joka on lyhytaikainen, johon on erityinen syy ja jossa se on välttämätöntä, jos kerta se edellyttää sitä, että sille vangille pannaan käsiraudat. Voi kauhistus. En ymmärrä tätä. Jos tämä on sitä, niin kuin sanotaan, "modernia perus- ja ihmisoikeusdoktriinia", josta Tuomas Ojanen ja kumppanit puhuvat, niin pitää sanoa, että minä en kannata tällaista modernia perusoikeusdoktriinia, jossa sen vangin oikeus olla ilman käsirautoja kuljetuksen aikana on suurempi oikeus kuin niiden muiden ihmisten oikeus turvallisuuteen eli henkilökohtaiseen koskemattomuuteen, terveyteen ja jopa elämään.

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

No, puhemies, kun aikaa on mennyt paljon, totean lopuksi, että kun asiaa käsiteltiin tässä salissa ensimmäisessä käsittelyssä, niin paikalla oli yksi ainoa perustuslakivaliokunnan jäsen, edustaja Hoskonen, ja hän mielestäni toimi ritarillisesti, kun hän yritti puolustaa valiokunnan kantaa. Mutta yritys ei ollut kovin onnistunut, koska hän perusteli valiokunnan kantaa muun muassa sillä, että nyt on saatu uusia vankienkuljetusajoneuvoja ja näissä uusissa ajoneuvoissa nämä vangit laitetaan omaan lukittuun häkkiin. Edustaja Hoskonen käytti ilmaisua "lukittu häkki", ja nyt minun pitäisi olla sitä mieltä, että se loukkaa vähemmän sen vangin ihmisoikeuksia ja perusoikeuksia, kun hänet pannaan lukittuun häkkiin sen sijaan, että hänelle laitettaisiin käsiraudat. Mitenkä ne vanhat roomalaiset sanoivatkaan: o tempora, o mores!

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 263/2016 vp sisältyvät 1.-3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaivoslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 10/2017 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 4/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 10/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tieliikennelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 22/2017 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 4/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 19.4.2017 pidettävään täysistuntoon.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 2 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 19/2017 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 3/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 19.4.2017 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 38/2017 vp

13. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 19.4.2017 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 16.24.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola